

Ruimtelijk en functioneel Programma van Eisen De Waerdenborch, Holten

Auteur: drs. Irene Gerritzen en ir. Marieke Schalkwijk
Opdrachtgever: De Waerdenborch
Datum: 11 maart 2026
Versie: Definitief

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	3	6	Ruimteprogramma.....	36
1.1	Aanleiding.....	3	6.1	Toelichting ruimteprogramma	36
1.2	Beoogde locatie.....	3	6.2	Bruto/netto factor.....	36
1.3	Vraagstelling.....	4	7	Buitenruimte	43
1.4	Bouwproces en de rol van het ruimtelijk functioneel PvE hierin	4	Bijlagen.....	45	
1.5	Leeswijzer	4		RUIMTEPROGRAMMA A3 (SEPARATE BIJLAGE)	
2	Dit is De Waerdenborch	5		MOODBOARDS (SEPARATE BIJLAGE)	
2.1	Visie.....	5			
2.2	Kernwaarden	5			
2.3	Vertaling van visie naar huisvesting	6			
2.4	Sfeer en uitstraling: De Waerdenborch bruist!	7			
3	Projectkaders en ruimtebehoefte	9			
3.1	Toekomstbestendigheid	9			
3.2	Duurzaamheid	9			
3.3	Kwaliteit en gezondheid	10			
3.4	Multimedia en ICT	10			
3.5	Toegankelijkheid en inclusiviteit	10			
3.6	Normatieve ruimtebehoefte	11			
4	Ruimtelijke ordening	12			
5	Functionele beschrijving per domein en per ruimte	15			
5.1	Onderwijsdomein Onderbouw theorie.....	16			
5.2	Onderwijsdomein Bovenbouw havo, vwo (vanaf 4 ^e jaar).....	17			
5.3	Onderwijsdomein OB en BB science en creatieve vakken	18			
5.4	Onderwijsdomein Bovenbouw vmbo theoretische leerweg, basis en kader.....	21			
5.5	Algemene en ondersteunende voorzieningen	30			
5.6	Leerlingenzorg en ondersteuning.....	32			
5.7	Medewerkers en facilitair	33			
5.8	Facilitair	35			

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Waerdenborch is een brede scholengemeenschap in het voortgezet onderwijs voor leerlingen van 12 - 18 jaar in de omgeving van Holten. Het onderwijsaanbod richt zich op een breed spectrum: vmbo (basis, kader, gemengd en theoretisch), havo, atheneum en gymnasium. Elke leerling krijgt bij De Waerdenborch kansen om zijn of haar talenten te ontdekken en te ontwikkelen, met als uitgangspunt: *“Goed onderwijs, dicht bij jou.”*

Het schoolgebouw is in de loop van de jaren steeds uitgebreid. In 1964 en 1965 zijn de eerste bouwdelen opgeleverd, waarna in 1978, 1988, 1993 en 1998 het gebouw verder is uitgebreid. In 2002 en 2005 is de school uitgebreid met semipermanente bouw. Het schoolgebouw van De Waerdenborch voldoet zowel technisch als functioneel niet langer aan de eisen voor goede huisvesting. Daarom heeft de gemeente geld beschikbaar gesteld voor het realiseren van vervangende nieuwbouw.

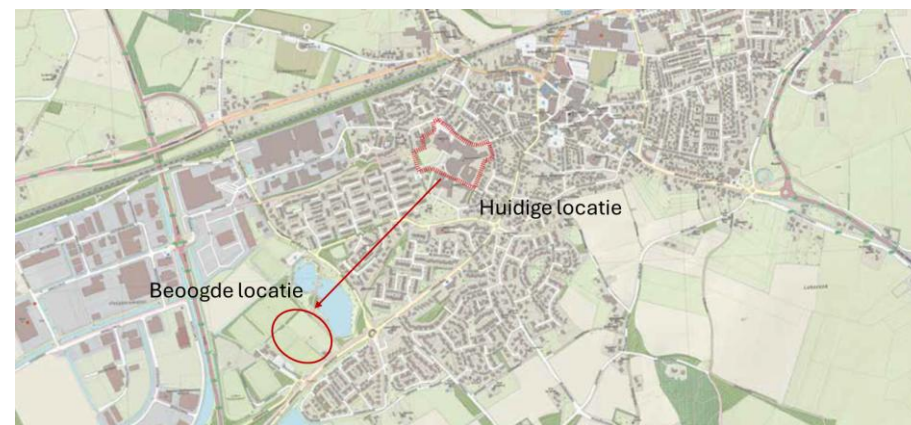
Met de nieuwbouw zetten de school en de gemeente een belangrijke stap naar een leer- en werkomgeving die aansluit bij de visie van de school, toekomstbestendig en duurzaam is.

Het ruimtelijk functioneel Programma van Eisen (rf PvE) legt de basis voor het ontwerp en de realisatie van het nieuwe gebouw. Het document vertaalt de onderwijsvisie en ambities naar ruimtelijke en functionele uitgangspunten, in samenhang met de kwaliteitscriteria voor moderne en toekomstbestendige onderwijshuisvesting. Het gaat daarbij om aspecten als gezondheid, duurzaamheid, veiligheid, flexibiliteit en beleving en de verbinding versterkt tussen school, sport en samenleving in Holten.

Met dit Programma van Eisen beschrijven we de opdracht aan de ontwerpende partijen voor een aantrekkelijke en eigentijdse leer- en werkomgeving, die niet alleen voldoet aan de onderwijsbehoefte van vandaag, maar ook voorbereid is op de toekomst en stevig verankerd is in de gemeenschap van Holten.

1.2 Beoogde locatie

De school verhuist naar een nieuwe locatie: de Vletgoor aan de Larenseweg. Het terrein ligt dichtbij het woongebied van Holten, grenst direct aan de sportvelden en is fraai gesitueerd aan het park met vijver. De groene omzoming van het terrein maakt het bovendien mogelijk om fietsen uit het zicht te stallen en de relatie tussen school en omgeving op een natuurlijke manier vorm te geven.

1.3 Vraagstelling

Scholengroep De Waerdenborch heeft aan de Mevrouwen gevraagd om samen met de school het ruimtelijk en functioneel Programma van Eisen (rf PvE) te ontwikkelen.

Dit rf PvE geeft inhoud aan de volgende onderdelen:

- **De visie op onderwijs vertalen naar een visie op de huisvesting**

De visie is leidend voor de keuzes die gemaakt worden voor de organisatie, het onderwijs en de huisvesting. Een nieuwe huisvesting is een natuurlijk moment om de visie verder te ontwikkelen en aan te scherpen. De verschillende afdelingen, functies en voorzieningen krijgen een passende plek in de huisvesting.

- **Functionele eisen**

Vanuit de visie wordt gekeken naar het aanbod en wijze van onderwijs geven. Wat is kenmerkend voor het onderwijs en organisatie? Wat betekent dat voor de gewenste sfeer en de uitstraling? Aan welke eisen moeten de verschillende functies voldoen? Welke relaties zijn er tussen ruimten en welke kunnen samen gebruikt worden?

- **Ruimtelijke eisen**

In welke ruimtebehoefte resulteert dit? Wat is de omvang van de ruimten, hoeveel ruimten zijn er nodig en welke ruimten zijn er nodig? Welke keuzes moeten er gemaakt worden binnen het normatieve kader? Ook wordt er een voorkeur aangegeven voor ruimten op de begane grond of verdieping.

1.4 Bouwproces en de rol van het ruimtelijk functioneel PvE hierin

Het opstellen van een rf PvE is essentieel in het bouwtraject omdat in deze fase door de opdrachtgever de kaders en uitgangspunten worden vastgelegd die het ontwerp en dus de realisatie bepalen. Het bouwproces kent een aantal fasen:

- **PvE-fase**

Het opstellen van een rf PvE is voor de gebruikers een proces waarin de eigen visie, de ontwikkelingen en de wensen vertaald worden naar een programma. Dit betekent dat samen met gebruikers de kwalitatieve en kwantitatieve uitgangspunten worden benoemd.

- **Ontwerpfase**

Het rf PvE is in de ontwerpfase de basis voor de uitwerking van een ontwerp dat wordt gemaakt door een nog te selecteren architect en vervolgens met andere adviseurs

wordt uitgewerkt tot bestekstukken. Op basis van deze bestekstukken worden de uitvoerende partijen geselecteerd.

- **Uitvoeringsfase**

In deze fase vindt de daadwerkelijke bouw plaats.

- **Ingebruikname**

In deze fase vindt inrichting, verhuizing en ingebruikname plaats.

1.5 Leeswijzer

Dit ruimtelijk en functioneel Programma van Eisen (rf PvE) beschrijft de uitgangspunten voor de nieuwbouw van De Waerdenborch en vormt de inhoudelijke basis voor het ontwerpproces.

Het document is als volgt opgebouwd:

- **Hoofdstuk 1** beschrijft de aanleiding, vraagstelling en werkwijze en plaatst het rf PvE in de context van het bouwproces.
- **Hoofdstuk 2** geeft een beknopte weergave van de visie en kernwaarden van De Waerdenborch en vertaalt deze naar ruimtelijke uitgangspunten.
- **Hoofdstuk 3** bevat de projectkaders, waaronder toekomstbestendigheid, duurzaamheid, kwaliteit, toegankelijkheid en de normatieve ruimtebehoefte.
- **Hoofdstuk 4** beschrijft de ruimtelijke ordening en het huisvestingsconcept.
- **Hoofdstuk 5** geeft een functionele beschrijving per domein en per ruimte.
- **Hoofdstuk 6** bevat het ruimteprogramma met de bijbehorende bruto/nettofactor.
- **Hoofdstuk 7** beschrijft de uitgangspunten voor de inrichting van de buitenruimte.
- **De bijlagen** bevatten het ruimteprogramma en de moodboards ter ondersteuning voor de gewenste sfeer en uitstraling.

2 Dit is De Waerdenborch

2.1 Visie

De Waerdenborch staat voor *“Goed onderwijs, dicht bij jou!”*. Iedere leerling moet de school kunnen verlaten met een diploma én met de vaardigheden om zelfstandig, zelfbewust en doelgericht in de samenleving te staan. Dat vraagt om een veilige, overzichtelijke en vertrouwde leeromgeving, waarin volop ruimte is voor persoonlijke ontwikkeling, talentontplooiing en het nemen van verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces.

Leren is overal: in de klas, in project- en praktijkruimten, en ook daarbuiten in verbinding met de omgeving. Daarom wordt bewust gezocht naar leeractiviteiten die binnen en buiten de school plaatsvinden en elkaar versterken. De onderwijsorganisatie en de fysieke omgeving zijn zo ingericht dat ontmoeting, samenwerking en eigenaarschap worden gestimuleerd, terwijl leerlingen stap voor stap groeien in zelfstandigheid.

De realisatie van een nieuw schoolgebouw vormt een natuurlijk moment om de visie te evalueren en door te ontwikkelen. Een visiegroep vervult hierbij een centrale rol en zorgt voor samenhang tussen visie, schoolplan, inclusief onderwijs en onderwijsconcept. Jaarlijks wordt deze visie besproken en vertaald naar concreet handelen, in nauwe samenwerking tussen schoolleiding, teams, leerlingen en ouders.

2.2 Kernwaarden

De kernwaarden geven richting aan het onderwijs en de manier van samenwerken. Zij zijn zichtbaar in de cultuur van de school, in het gedrag van leerlingen en medewerkers, én in de huisvesting en de wijze waarop het gebouw wordt gebruikt.

- **Laat zien wat je kunt!**

De school biedt leerlingen ruimte en vertrouwen om hun unieke talenten te ontdekken en te ontwikkelen, binnen en buiten het curriculum.

- **Jij doet ertoe!**

De school ziet en waardeert iedere leerling. Zij heeft oog voor verschillen in tempo, leerstijl en achtergrond, en biedt gelijke kansen om te groeien.

- **Samen aan het stuur**

De school stimuleert dat leerlingen, medewerkers en ouders samen verantwoordelijkheid nemen voor ontwikkeling en succes. Eigenaarschap en betrokkenheid staan hierbij centraal.

- **We leren overal**

De school organiseert onderwijs zowel binnen als buiten de school, in nauwe verbinding met de samenleving. Theorie, praktijk en omgeving worden actief met elkaar verbonden.

- **Samen maken we de school**

De school ziet onderwijs als een gezamenlijke inspanning. Door ontmoeting, samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid ontstaat een gemeenschap waarin iedereen zich thuis voelt.

Deze kernwaarden sluiten aan bij de waarden van het openbaar onderwijs: gelijkwaardigheid, vrijheid, ontmoeting, eigenaarschap en verantwoordelijkheid.

2.3 Vertaling van visie naar huisvesting

De visie van De Waerdenborch is richtinggevend voor de manier waarop het nieuwe schoolgebouw wordt vormgegeven. De kernwaarden krijgen niet alleen betekenis in het onderwijs, maar zeker ook in de leeromgeving.

In onderstaande tabel worden de kernwaarden van De Waerdenborch vertaald naar uitgangspunten voor de huisvesting. Deze uitgangspunten worden verder uitgewerkt in het ruimteprogramma, het huisvestingsconcept en de functionele beschrijving van de ruimten, zie hoofdstukken 4 tot en met 8.

Kernwaarde	Onderwijs	Uitgangspunten huisvesting
Jij doet ertoe	Iedere leerling wordt gezien en krijgt kansen om zich te ontwikkelen	- Toegankelijke school voor iedereen: één entree, zichtlijnen, ook over de verdiepingen
		- Verschillende soorten leer- en werkplekken: theorie, doen, samen, focus
		- Leerling kan zelf leerroute kiezen
Laat zien wat je kunt	Talentontwikkeling en eigenaarschap	- Breed aanbod praktijk (zorg, techniek, bouw, economie, kunst, muziek, science, sport)
		- Tonen van werkstukken en projecten, ook richting de omgeving
		- Aula ook als theater voor optredens, projecten en vieringen
Samen maken we de school	Ontmoeting, samenwerking en verantwoordelijkheden delen	- Aula als hart van de school
		- Buitenruimte en exterieur zijn ook het visitekaartje van de school
		- Elkaar zien en gezien kunnen worden
Samen aan het stuur	Leerlingen en medewerkers nemen initiatief en dragen verantwoordelijkheid	- Eigen herkenbare domeinen per afdeling/ cluster van vakken
		- Ruimte voor overleg, coaching en reflectie
		- Heldere structuur voor opruimen en logistiek
We leren overal	Leren binnen en buiten het klaslokaal, in verbinding met de omgeving	- In de hele school kan geleerd en (flexibel) gewerkt worden
		- Groene buitenruimte voor ontspanning en onderwijs
		- Omgeving kan ook gebruik maken van mooie voorziening onderwijs (technasium, aula etc)

2.4 Sfeer en uitstraling: De Waerdenborch bruist!

Dat zie je van buiten en ervaar je zodra je binnenkomt. Het gebouw ademt activiteit, ontmoeting en eigenaarschap. Leerlingen hebben elk hun eigen thuisbasis waar zij het grootste deel van de lestijd doorbrengen en hun docenten en medeleerlingen ontmoeten.

Praktijkgerichte vakken zoals O&O, PIE, BWI en N&T en de beroepsomgevingen van het vmbo krijgen een zichtbare plek in het gebouw, passend bij de ambitie om leren door te doen centraal te stellen.

De verbinding tussen de verschillende afdelingen en domeinen vindt plaats in en rondom het centrale hart van de school, de plek waar samen leren, pauzeren en ontmoeten samenkomen.

Gastvrij en toegankelijk

De Waerdenborch is een school waar iedereen welkom is en ertoe doet. Dat komt tot uiting in de nieuwbouw: een open, warme en gastvrije leeromgeving waarin leerlingen en medewerkers zich gezien en gewaardeerd voelen. De kernwaarden van de school, gelijkwaardigheid, ontmoeting, vrijheid, eigenaarschap en verantwoordelijkheid, zijn zichtbaar in de architectuur, inrichting en sfeer van het gebouw.

De entree en ontmoetingsruimten geven een open, vriendelijke en uitnodigende indruk. De school voelt van buiten én binnen toegankelijk en herkenbaar. De architectuur is transparant, met veel daglicht, duidelijke zichtlijnen en natuurlijke materialen zoals hout en groen.

Warm en herkenbaar

De leeromgeving heeft een geborgen en vriendelijke uitstraling mede door het gebruik van warme tinten en robuuste, onderhoudsvriendelijke materialen. Het gebouw ademt vertrouwen, rust en professionaliteit, zonder 'clean' en afstandelijk aan te voelen.

Ruimte voor ontmoeting en concentratie

Er is een balans tussen dynamiek en ontmoeting (De Waerdenborch bruist!) en rustige zones waar leerlingen zich kunnen terugtrekken of geconcentreerd kunnen werken. De routing is logisch en intuïtief, met duidelijke looplijnen en oriëntatiepunten. Dat draagt bij aan overzicht en sociale en fysieke veiligheid.

Inclusief en prikkelarm

Rustige kleuren, goede akoestiek en prikkelarme plekken dragen bij aan een prettige leeromgeving voor iedereen, ongeacht leerroute of achtergrond. Zichtlijnen en daglicht versterken de sociale veiligheid en maken de school overzichtelijk.

Transparant en flexibel

Er is sprake van (over)zicht, met plekken voor rust en concentratie. De inrichting ondersteunt flexibel en toekomstgericht onderwijs, met ruimten die zich kunnen aanpassen aan nieuwe vormen van leren.

Natuurlijke materialen en kleuren. Daglicht en uitzicht

Verbonden met buiten

De buitenruimte sluit aan op de sfeer binnen. Groen, gezond en uitnodigend om te verblijven. Er is ruimte voor sport en spel, maar ook voor rust, ontmoeten en leren buiten. De vijver en beweegroute krijgen een zichtbare plek in het ontwerp. De overgang tussen binnen en buiten is vloeiend, met veel glas, overdekte zones en zitranden die uitnodigen om buiten te zijn.

Teamkamer, werken en overleggen

Diverse werk- en instructieplekken

3 Projectkaders en ruimtebehoefte

Een ruimtelijk-functioneel Programma van Eisen (rf PvE) formuleert de kaders en uitgangspunten voor de toekomstige huisvesting. Deze zijn gebaseerd op geldende wet- en regelgeving, de ambities uit de visie op onderwijs van De Waerdenborch en de wensen van leerlingen, medewerkers en omgeving. Het gaat daarbij om zowel kwalitatieve als kwantitatieve uitgangspunten. Een groot deel van de kwantitatieve uitgangspunten staan beschreven in het technisch Programma van Eisen.

3.1 Toekomstbestendigheid

Het onderwijs is voortdurend in ontwikkeling mede door maatschappelijke ontwikkelingen, vernieuwde inzichten en aangepaste wettelijke kaders. Het gebouw moet relatief eenvoudig aangepast kunnen worden.

- **Korte termijn:** Ruimten zijn multifunctioneel. De aula kan bijvoorbeeld eenvoudig worden ingezet als pauzeruimte, studieomgeving of als podium voor vieringen en voorstellingen. Onderwijsruimten moeten flexibel zijn in te richten (bijvoorbeeld voor digitale examens) met voldoende stroompunten en passend meubilair.
- **Middellange termijn:** Binnenwanden zijn verplaatsbaar, installaties zijn flexibel mee te programmeren en compartimenten zijn logisch ingedeeld.
- **Lange termijn:** Het gebouw is uitbreidbaar bij leerlingengroei, passend bij het onderwijsconcept. Voorkomen moet worden dat een gebouwdeel 'eraan wordt geplakt' en de eenheid van de huisvesting daarmee verloren gaat. Bij leerlingendaling kunnen bouwdelen functioneel worden afgesloten en verhuurd worden, zonder dat dit de eenheid en uitstraling van de school aantast.

3.2 Duurzaamheid

De Waerdenborch en de gemeente Rijssen-Holten hebben gezamenlijk verantwoordelijkheid voor het realiseren van duurzame schoolgebouwen. De nieuwbouw moet voldoen aan de volgende uitgangspunten:

- **Energieneutraal gebouw (ENG)**, waarmee verder wordt gegaan dan de huidige wettelijke eis voor een bijna-energieneutraal (BENG) gebouw.
- **Klimaatadaptief:** waaronder opvang en geleiding van regenwater, vergroening van het plein, zon- en schaduwplekken, stimuleren van de biodiversiteit.
- **Circulair bouwen:** gestreefd wordt naar een bouwstructuur die remontabel is, materialen kunnen worden hergebruikt en onderhoudsarm zijn. Hierbij geldt de kanttekening dat deze maatregelen binnen het beschikbaar gestelde budget moeten passen.
- **Buitenruimte:** aantrekkelijk, groen en uitnodigend voor sport, spel en ontmoeting, zowel voor leerlingen als collega's.
- **Frisse Scholen, gemiddeld klasse B:** school met een laag energieverbruik en gezond binnenklimaat.
- **Zet waar mogelijk natuurlijke bronnen effectief in.** Verken in de ontwerpfase de mogelijkheden hiertoe, zoals passief bouwen en gebruik van regenwater.

3.3 Kwaliteit en gezondheid

Het gebouw voldoet aan Frisse Scholen gemiddeld klasse B en de criteria van het Kwaliteitskader Huisvesting. In het technisch Programma van Eisen worden de eisen concreet vastgelegd.

Ruimtelijk functioneel verdienen de volgende twee thema's extra aandacht:

▪ Materiaal en sfeer

- De gekozen materialen en afwerking zijn ook na intensief gebruik nog netjes en goed schoon te houden.
- Materialen en afwerking zijn robuust en onderhoudsvriendelijk.
- Uitstraling van de materialen en afwerking is warm en natuurlijk.

▪ Zintuiglijke kwaliteit

- Akoestisch rustig, in de meer open ruimten zoals de aula en bij leerpleinen en in de praktijkomgevingen als Z&W, BWI, PIE en D&P en de creatieve vakken.
- Visueel prettig: heldere zichtlijnen, aandacht voor kleurcontrasten, duidelijke lettertypen en doordacht plan voor 'wayfinding'.
- Voldoende daglicht en uitzicht naar buiten in alle verblijfsruimten.
- Overzichtelijke plattegrond, rechte hoeken tussen wanden (geen ronde vormen of scherpe hoeken tussen wanden).
- Ramen kunnen open en per ruimte is het binnenklimaat door de medewerkers zelf in te stellen (plus-min 3 graden).

3.4 Multimedia en ICT

Het onderwijs maakt veelvuldig gebruik van digitale en audiovisuele middelen en methoden.

Het gebouw is daarom uitgerust met:

- Volledige en stabiele wifi-dekking.
- Voldoende stroompunten en laadmogelijkheden in alle leer- en werkruimten.
- Hinderlijke (dag)lichtinval op schermen moet voorkomen worden.
- Voorzieningen die flexibel inzetbaar zijn bij nieuwe leermethoden en presentaties.
- Aanpasbare onderwijsruimten voor digitale toetsing (stroompunten en databekabeling).

3.5 Toegankelijkheid en inclusiviteit

Bij De Waardenborch is iedereen welkom, ongeacht zijn of haar beperking of leerniveau¹.

Inclusiever onderwijs is een gegeven naar de toekomst. De nieuwe Waardenborch is voorbereid op deze ontwikkelingen.

- Alle ruimten zijn drempelvrij bereikbaar, ook voor leerlingen met een fysieke of zintuiglijke beperking.
- Akoestiek, verlichting en contrast dragen bij aan een prettige oriëntatie en ruimtebeleving voor leerlingen, bezoekers en medewerkers met gehoor- of zichtproblemen.
- De routing is overzichtelijk en intuïtief, met korte looplijnen en heldere bewegwijzering in de huisstijl van de school.
- Voor de lokalen is er voldoende ruimte voor een groep om te wachten, totdat de docent er is. Tegelijkertijd moet de verkeersruimte vrij blijven door passerend verkeer.

---

¹ Uitgangspunt is dat iedereen welkom is. De Waardenborch zal zich als reguliere middelbare school zo veel mogelijk inzetten om aan de benodigde zorgvraag te voldoen, maar is hierin in bepaalde situaties gelimiteerd qua voorzieningen, aanbod en expertise.

3.6 Normatieve ruimtebehoefte

De vierkante meters voor een schoolgebouw zijn genormeerd, het ruimtelijk kader. Dat betekent dat de omvang van de nieuwbouw gebaseerd wordt op het aantal leerlingen.

Voor iedere leerling in het onderwijs is een aantal vierkante meters nodig. Dat verschilt per afdeling, onderbouw of bovenbouw en per profiel. In de bovenbouw van vmbo basis-kader (GLW en BLW) wordt per profiel een vaste voet toegekend en er wordt een vaste voet toegekend voor de hoofdvestiging van de school.

De normatieve ruimtebehoefte is gebaseerd op 1.272 leerlingen.

- 433 leerlingen onderbouw.
- 450 leerlingen bovenbouw havo-vwo.
- 389 leerlingen bovenbouw vmbo tl, basis-kader.

De tabel op deze pagina geeft de berekening weer van de normatieve ruimtebehoefte.

De huisvesting zal enige groei (maximaal 10%) van het vastgestelde aantal leerlingen moeten kunnen opvangen.

Onderstaande tabel toont de berekening voor het ruimtelijk kader, de normatieve ruimtebehoefte. Dit is **10.425 m² bvo**.

Normatieve ruimtebehoefte	leerweg	aantal leerl.	m ² b.v.o. / ll.		Totaal m ² b.v.o.		m ² bvo v.v.	totaal
			alg.	spec.	alg.	spec.		
		1272						
Vaste voet Hoofdvestiging							980	980
Onderbouw		433	6,18		2.676			2.676
Bovenbouw								
HAVO / VWO		450	5,85		2.633			2.633
Theoretische leerwe	TLW	82	6,41		526			526
Economie	GLW	33	5,95	0,89	196	29		226
	BLW	51	5,56	2,25	284	115	196	594
Zorg en welzijn	GLW	33	5,33	2,1	176	69		245
	BLW	94	4,71	4,22	443	397	168	1.007
Techniek	GLW	33	5,98	5,47	197	181		378
	BLW	63	4,69	8,99	295	566	299	1.161
Totaal onderwijs, exclusief sport								10.425

Aantal leerlingen per jaar, afdeling en profiel

Binnen de normatieve ruimtebehoefte is gezocht naar een optimale balans tussen theorielokalen, praktijkruimten en overige ruimten zoals spreekkamers en berging. Enige verschuivingen in het ruimteprogramma zijn mogelijk, mits dit binnen dit ruimtelijk kader past en het de toekomstbestendigheid en functionaliteit ten goede komt.

4 Ruimtelijke ordening

In dit hoofdstuk worden de relaties, functionele wensen en organisatie van ruimten beschreven die De Waerdenborch nodig heeft om haar ambities te kunnen verwezenlijken en goed onderwijs te geven.

Voor De Waerdenborch is het belangrijk dat de kleinschaligheid in een vertrouwde en gezellige omgeving gewaarborgd blijft. Een logische en heldere ordening van ruimten is van belang. Een clustering van ruimten noemen we 'domeinen'. Tussen de verschillende domeinen zijn er 'vloeiende' overgangen, zodat de school als één wordt ervaren. De volgende domeinen worden onderscheiden:

Onderwijsdomein | OB en BB theorie

- Leerplein onderbouw - vmbo tl, vmbo bk, jaar 1 en 2
- Bovenbouw vmbo tl, vmbo bk nabij praktijkomgeving vmbo, jaar 3 en 4
- Onderbouw havo vwo, jaar 1, 2 en 3
- Bovenbouw havo vwo, jaar 4, 5 en 6 (vwo)

Binnen deze onderwijsdomeinen wordt vervolgens weer een clustering aangebracht in aanverwante vakken.

Onderwijsdomein | BB vmbo basis-kader praktijk

- Bovenbouw theorie vmbo bk
- Zorg & Welzijn
- Bouw Wonen & Interieur
- Produceren, Installeren, Elektriciteit
- Dienstverlening & Producten
- Economie & Ondernemen

Onderwijsdomein | OB en BB science en creatieve vakken

- Science
- Creatieve vakken

Zie onderstaand schema voor de verdeling van de domeinen voor theorie en praktijk.

	jaarlaag					
	1	2	3	4	5	6
vmbo tl	leerpleinen (theorie)		theorie en praktijk			
vmbo bk						
havo	theorie			theorie		
vwo						
alle leerroutes	science en creatief					

Centraal hart

- Entree
- Aula met podium
- Studiehuis

Leerlingenzorg en ondersteuning

- Ondersteuningsteam

Medewerkers en facilitair

- Frontoffice
- Werkomgeving en teamkamer
- Facilitair

Sport

Bij de nieuwbouw wordt een sporthal gerealiseerd met 4 zaaldelen. Het PvE voor de sportvoorziening is geen onderdeel van dit ruimtelijk functioneel PvE voor De Waerdenborch. Op de volgende pagina staat het huisvestingsconcept. Dit huisvestingsconcept geeft de ordening weer van de verschillende functies in de school. Het centrale hart ligt tussen de clusters in. Het centrale hart is dé plek voor ontmoeting, pauzeren en zelfstandig werken tijdens tussenuren.

Op deze pagina is het huisvestingsconcept weergegeven met de hoofdstructuur en onderlinge relaties. Let op: een huisvestingsconcept is *geen* plattegrond en is dus ook niet op schaal.

Compartimentering

Het is belangrijk dat er bij het ontwerpproces aandacht is voor compartimentering en afsluitbaarheid van delen van het gebouw. Zo kunnen delen van het gebouw onafhankelijk van elkaar gebruikt worden en ontstaan er mogelijkheden voor gebruik buiten schooltijden en voor specifieke projecten en/of gebruik door andere scholen en/of maatschappelijke organisaties. Per compartiment is het van belang dat er sanitair is en een ontsluiting (entree/ uitgang).

Het voorstel is om het gebouw ten minste op te delen in de volgende compartimenten:

- Centraal hart: bijeenkomsten, uitgifte keuken.
- Ondersteuningsplein.
- Beroepsomgeving VMBO bovenbouw.
- Cluster science en creatief.

Een goede compartimentering vereist een doordacht sleutelplan om te komen tot een veilig gebruik van (delen van) het gebouw en de locatie na schooltijd. Op het moment van schrijven is medegebruik door derden nog niet onderzocht. Om het gebouw flexibel en toekomstbestendig te maken, wordt het medegebruik en compartimentering tijdens het ontwerpproces verder uitgewerkt.

5 Functionele beschrijving per domein en per ruimte

De onderwijsvisie van De Waerdenborch is de afgelopen jaren steeds verder ontwikkeld en blijft voortdurend in beweging. Onderwijs is immers een dynamisch veld dat zich blijft aanpassen aan maatschappelijke veranderingen, technologische mogelijkheden en de behoeften van leerlingen. Dat vraagt om een gebouw dat flexibel is in gebruik, maar tegelijk goed aansluit bij de huidige onderwijspraktijk.

In dit hoofdstuk worden de functionele kwaliteiten van de onderwijsruimten en ondersteunende voorzieningen beschreven. Het doel is een toekomstbestendige leeromgeving te creëren waarin het brede onderwijsaanbod van vmbo basis en kader beroepsgericht tot en met havo en vwo op samenhangende wijze zichtbaar is.

De ruimtelijke ordening van de nieuwbouw is opgebouwd uit herkenbare onderwijsdomeinen: samenhangende clusters van ruimten die elk functioneren als een thuishaven voor leerlingen en hun docenten. De domeinstructuur (ordening) volgt de logische opbouw van het onderwijs: per afdeling (vmbo, havo, vwo) en per bouw (onderbouw, bovenbouw).

Binnen deze domeinen volgen leerlingen het grootste deel van hun lessen, zijn daar hun kluisjes en ontmoeten ze de docenten die hen het meest begeleiden. Zo blijft de kleinschaligheid behouden binnen de school, en ontstaat een veilige, overzichtelijke en vertrouwde leeromgeving waar leerlingen en docenten elkaar nog echt kennen.

Alleen voor specifieke vakken, zoals science, creatieve vakken en sport verplaatsen zij zich naar andere onderdelen van het gebouw. Deze structuur bevordert rust, duidelijkheid en overzicht, terwijl de centrale voorzieningen ruimte bieden voor ontmoeting en verbinding tussen alle leerlingen.

Binnen ieder domein komt de vakinhoudelijke identiteit tot uitdrukking in de inrichting en sfeer, waarbij de lokalen per vaksectie zijn geclusterd om samenwerking en herkenbaarheid binnen de teams te versterken. De onderwijsdomeinen zijn als volgt opgebouwd:

- Leerplein onderbouw theorie – vmbo tl, vmbo bk (jaar 1 en 2)
- Bovenbouw vmbo – theorie en praktijk (jaar 3 en 4)
- Onderbouw theorie – havo, vwo (jaar 1, 2 en 3)
- Bovenbouw theorie – havo, vwo (jaar 4, 5 en 6)
- Science en Creatief – voor alle leerroutes (jaar 1 tm 6)
- *Sport (geen onderdeel van dit PvE)*

Het exacte aantal ruimten, de oppervlakten en de verdeling per domein zijn uitgewerkt in het ruimteprogramma, zie hoofdstuk 6. De structuur van dit hoofdstuk correspondeert met de opbouw van het ruimteprogramma.

5.1 Onderwijsdomein | Onderbouw theorie

5.1.1 Vmbo tl, vmbo bk (leerjaar 1-2): leerpleinen

De leeromgeving voor de onderbouw van het vmbo is opgebouwd uit drie leerpleinen: één voor vmbo basis, één voor vmbo kader en één voor vmbo theoretische leerweg. Elk leerplein is geschikt voor 2 groepen leerlingen. De leerpleinen zijn de thuishaven van de leerlingen en bieden ruimte voor instructie, zelfstandig werken, overleg en begeleiding.

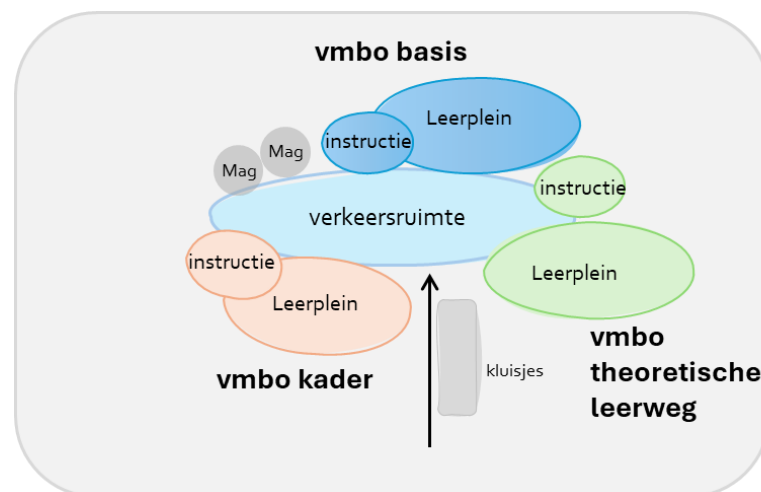
Leerlingen werken aan hun weektaak onder begeleiding van twee docenten en een onderwijsassistent. Dankzij deze samenstelling is er voldoende aandacht voor individuele begeleiding en samenwerking in kleine groepen.

De leeromgeving biedt een prettige balans tussen openheid en geborgenheid. De inrichting zorgt voor overzicht en contact, maar ook voor plekken waar leerlingen rustig kunnen werken of overleggen.

Kortom:

- 3 leerpleinen: vmbo theoretische leerweg, vmbo basis en vmbo kader.
- Per leerplein: 2 klassen, 2 docenten en 1 onderwijsassistent.
- Aangrenzend instructielokaal, ook flexibel inzetbaar tussen leerpleinen.
- Kluisjes en sanitair.
- Opbergruimte

In de uitwerking van de leerpleinen, moet ook het interieur integraal worden mee ontworpen, zodat er een fijne leeromgeving ontstaat gericht op overzicht, samenwerking, rust en veiligheid.

Figuur 1: Relatieschema leerpleinen VMBO

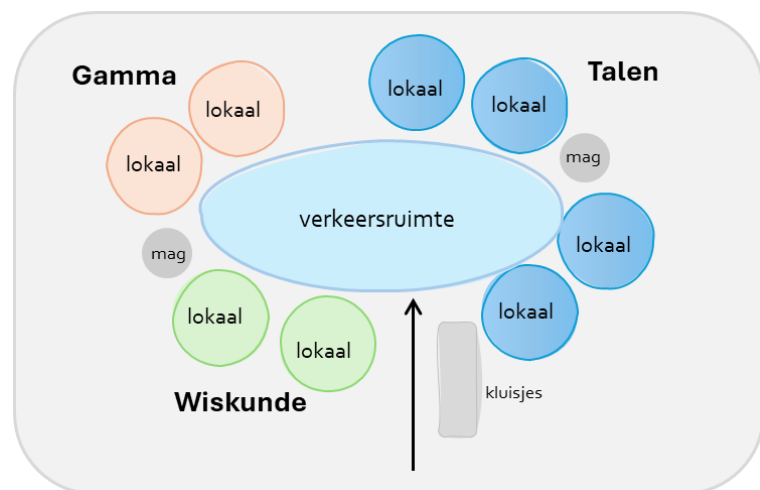
5.1.2 Havo, vwo (leerjaar 1, 2, 3): talen, gamma en wiskunde

De leeromgeving voor de theorievakken vormt een herkenbaar en rustig domein voor de onderbouw van de havo en vwo. In deze omgeving brengen de leerlingen de meeste tijd door en volgen zij lessen voor de vakgebieden talen, gamma en wiskunde.

Qua omvang en basisinrichting zijn de theorielokalen identiek. De lokalen zijn per vaksectie herkenbaar. De eigenheid per vak komt tot uitdrukking in de aankleding en in kleine verwijzingen in de verkeerszone, bijvoorbeeld een tekstfragment of een afbeelding die past bij het vakgebied. Binnen zo'n cluster van aanverwante (theorie-) vakken liggen de lokalen rondom een open ruimte (deels verkeersruimte).

Daarnaast zijn er twee magazijnen voor het opbergen van leermiddelen en materialen die door de verschillende vaksecties worden gedeeld. Het sanitair ligt op korte loopafstand van de lokalen.

Ook in dit domein zijn voldoende en passende voorzieningen ten behoeve van het gebruik van laptops (stroompunten, wifi en eventueel bekabeling).

Figuur 3: relatieschema theorie onderbouw havo-vwo

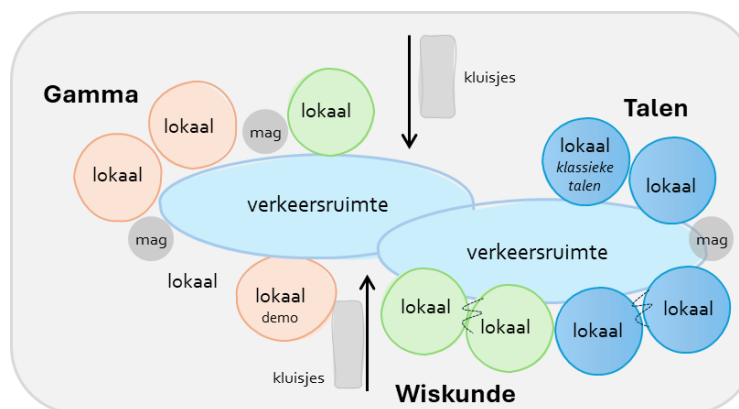
5.2 Onderwijsdomein | Bovenbouw havo, vwo (vanaf 4^e jaar)

5.2.1 Havo, vwo: talen, gamma en wiskunde

Het cluster voor de theorie bovenbouw voor havo - vwo is hetzelfde opgebouwd als de clusters van de onderbouw: lokalen per vaksectie bij elkaar, kluisjes, magazijnen voor leermiddelen en sanitair.

Er zijn 2x 2 lokalen die door het openzetten van een flexibele wand tot één ruimte geschakeld kunnen worden. Dit is wenselijk voor lessen of presentaties aan groepen tot 60 personen en examens. De lokalen die geschakeld kunnen worden, zijn de vaklokalen voor wiskunde en Nederlands. In dit cluster zit ook een vaklokaal voor klassieke talen. Leerlingen die in de onderbouw dit vak volgen, reizen naar dit lokaal.

Voor het vak aardrijkskunde wordt één lokaal voorzien van een demonstratietafel met water.

Figuur 2: relatieschema theorie bovenbouw havo-vwo

5.3 Onderwijsdomein | OB en BB science en creatieve vakken

5.3.1 Science

Biologielokaal met demonstratietafel

De biologielokalen hebben een rustige, wetenschappelijke uitstraling die uitnodigt tot observeren, ontdekken en experimenteren. De inrichting ondersteunt zowel instructie, practica als onderzoekend leren in kleine groepen.

Vanuit zuilen aan het plafond is elektriciteit beschikbaar, waardoor tafels en werkplekken flexibel geplaatst kunnen worden zonder vaste aansluitpunten in de vloer. Bij de ingang is een wastrog met drie kranen. De demonstratietafel voor de docent is voorzien van een wateraansluiting en vier stopcontacten. De lokalen zijn bij voorkeur gelegen bij een deur naar buiten, zodat buitenlessen en korte veldonderzoeken tijdens de lesdag eenvoudig mogelijk zijn.

De sfeer is helder en opgeruimd, met voldoende opbergruimte voor materialen, modellen en lesopstellingen. Vitрины tussen de gangzone en het lokaal, gevuld met planten en biologisch lesmateriaal, versterken de natuurlijke uitstraling van het vakgebied.

Natuurkunde- en scheikundelokaal met demonstratietafel

De lokalen voor natuur- en scheikunde hebben een moderne, technische uitstraling. De flexibele inrichting maakt het mogelijk om snel te schakelen tussen demonstraties, onderzoekend leren en theoretische lessen. De demonstratietafel voor de docent is voorzien van een wateraansluiting en vier stopcontacten.

Net als bij de andere praktijklokalen is vanuit zuilen in het plafond elektriciteit beschikbaar, waardoor werkplekken flexibel kunnen worden ingericht zonder vaste aansluitpunten in de vloer. Ook bij deze lokalen is bij de ingang een wastrog met drie kranen aanwezig. Twee van de lokalen zijn uitgerust met een gasinstallatie (gevoed vanuit gasflessen) voor scheikundige experimenten. Eén van deze lokalen grenst direct aan de TOA-ruimte, met daartussen een zuurkast die van beide zijden toegankelijk is. De lokalen zijn licht, goed geventileerd en voorzien van duurzame, eenvoudig te reinigen materialen.

Bij elk lokaal is een vakkenkast voor het opbergen van tassen, en aan de wand is ruimte gereserveerd voor het ophangen van labjassen en veiligheidsbrillen. Samen vormen deze lokalen een toekomstbestendige praktijkomgeving die leerlingen uitdaagt om wetenschap te beleven, te onderzoeken en te begrijpen.

Laboratorium

Het laboratorium is een leeromgeving waar leerlingen zelfstandig, onder begeleiding van TOA's, kunnen werken aan proeven en experimenten. Er is plek om opstellingen (tijdelijk) te laten staan.

Theorielokaal

In dit domein is een gezamenlijk theorielokaal voor de sciencevakken.

TOA-ruimte, magazijn en plek voor karren

De twee TOA-ruimten liggen naast elkaar, direct bij de praktijklokalen.

Beide TOA-ruimten zijn uitgerust met een ruime berging voor alle benodigde materialen, inclusief veilige opslag van gevaarlijke stoffen. De zuurkast bevindt zich in de wand tussen een natuur- of scheikundelokaal en de TOA-ruimte en is van beide kanten toegankelijk.

Elke TOA-ruimte beschikt over:

- Een wasbak met aanrecht.
- Een ruime werktafel voor het voorbereiden en uitvoeren van proeven.
- Voldoende opbergruimte voor glaswerk en apparatuur.
- Een koelkast en vriezer voor temperatuurgevoelige stoffen en preparaten.
- Bij voorkeur liggen de ruimten dicht bij een uitgang naar de buitenruimte, zodat proeven ook buiten kunnen worden voorbereid.

De TOA-ruimte bij het biologielokaal heeft daarnaast:

- Een kleine pantry met inductiekookplaat.
- Een industriële vaatwasser voor het reinigen van practicum-materiaal.

Proefopstellingen worden met verrijdbare karren naar de praktijklokalen gebracht. Deze karren worden opgesteld in een nis nabij de TOA-ruimten. De nis is zo gepositioneerd dat

uitsluitend TOA's en docenten toegang hebben, zodat de veiligheid en orde rondom de opslag en het transport van practicummateriaal gewaarborgd blijven.

Vanuit de sectie science is het wenselijk om vanuit de vaklokalen makkelijk het park in te kunnen, om zo nog betekenisvoller onderwijs te kunnen geven.

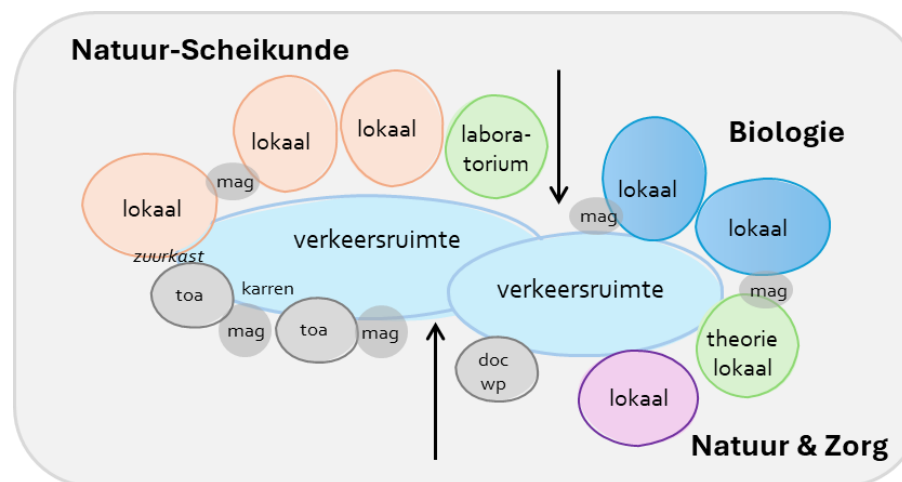
Natuur & Zorg lokaal

Dit lokaal is primair bedoeld voor de vmbo onderbouw. N&Z is een vak waarin biologie en verzorging gecombineerd worden. Dat betekent dat deze onderwijsruimte voorzien is van:

- Een hoek met 2 kookplekken, voor grotere kookopdrachten kan er incidenteel gebruikt gemaakt worden van de professionele keukens bij Zorg en Welzijn.
- Een theorieopstelling
- Aan de randen van het lokaal de mogelijkheid om proefjes te doen

Docentenwerkplek

Binnen het domein science en creatieve vakken is er een docentenwerkplek. Hier kunnen docenten dicht bij hun eigen leslokalen lessen voorbereiden, overleggen met TOA's en materialen klaarzetten voor de practica en andere lessen. De ruimte heeft 4 werkplekken en kastruimte. De werkplekken zijn niet persoonsgebonden, zodat de ruimte flexibel en optimaal kan worden gebruikt door verschillende collega's.

5.3.2 Creatieve vakken

Lokalen beeldende vorming en tekenen en magazijn

De lokalen voor beeldende vorming zijn ruim, goed geventileerd en beschikken over voldoende daglicht. Elke leerling heeft een eigen tekentafel. Het digibord is vanaf elke werkplek goed zichtbaar voor instructie. In één van de lokalen is een lino-pers aanwezig. Beide lokalen beschikken over een wastrog met drie kranen.

Tussen de twee lokalen ligt een gedeeld magazijn voor materialen en gereedschap, en een ruimte voor het tussentijds opbergen van werkstukken. Deze bestaat uit open rekken en ladekasten, afgestemd op de verschillende formaten en droogtijden van de werkstukken. Daarnaast zijn in de lokalen vaste kasten opgenomen voor het opbergen van werkmateriaal.

Lokalen handvaardigheid en CKV, oven en magazijn en plek voor werkstukken

De lokalen voor handvaardigheid en CKV zijn eveneens goed geventileerd en voorzien van ruim voldoende daglicht. Leerlingen werken in groepjes van vier aan robuuste werktafels. Het digibord is vanaf elke werkplek goed zichtbaar voor instructie.

Langs de wanden bevinden zich vaste opstellingen met twee figuurzaagmachines, twee boormachines en een soldeertafel met drie soldeeraansluitingen. Klein gereedschap hangt overzichtelijk aan een wandpaneel. Elk lokaal heeft een wastrog met drie kranen.

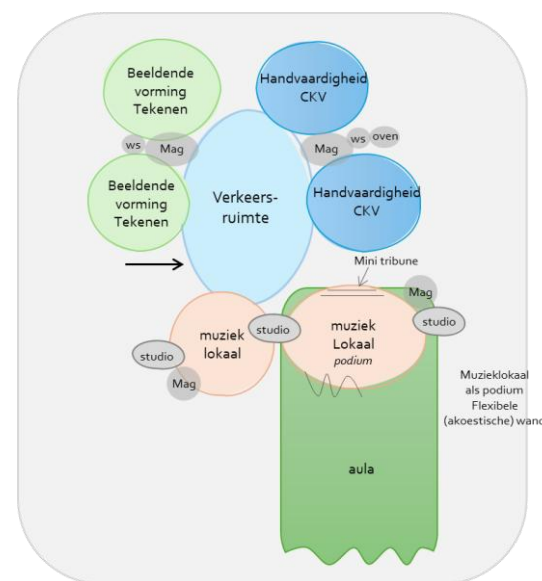
Tussen de beide lokalen ligt een gedeelde berging voor materialen. De oven voor keramiek bevindt zich in een aparte, goed geventileerde ruimte die eenvoudig vanuit beide lokalen te bereiken is, eventueel via de gang. En beide lokalen maken gebruik van dezelfde ruimte voor het tussentijds opbergen van werkstukken van leerlingen. Deze bestaat uit open rekken en ladekasten, afgestemd op de verschillende formaten en droogtijden van de werkstukken.

Muzieklokalen, studio's en magazijn

In de muzieklokalen volgen leerlingen theorielessen en maken ze zelf muziek met instrumenten of digitale middelen. Er is een 'kleiner' en een 'ruimer' lokaal. Zo kunnen de docenten hun lesactiviteiten afstemmen op de ruimte. De inrichting van deze lokalen is flexibel, zodat er verschillende werkvormen mogelijk zijn, zoals instructie, spelen op instrumenten, samenspel, zang, improvisatie en compositie in kleine groepen of als klasensemble.

De muzieklokalen zijn voorzien van een uitstekende akoestiek en geluidshinder naar omliggende ruimten (ook voor de bovenliggende of onderliggende ruimten!) wordt voorkomen. Elk lokaal heeft twee studio's waarvan één studio ligt tussen de lokalen in en kan dus vanuit beide lokalen bereikt worden. De studio's zijn alleen toegankelijk vanuit de muzieklokalen en bieden ruimte voor individuele of kleine groepsopnames en oefensessies. Deze ruimten zijn geluidsdicht met per studio afzonderlijk regelbare ventilatie en koeling voor een comfortabel en gezond binnenklimaat.

Het grootste muzieklokaal is gekoppeld aan de aula en kan worden geopend als podium voor optredens en presentaties. De flexibele scheidingswand tussen aula en lokaal heeft een hoogwaardig akoestisch dempingsniveau, zodat muzieklessen geen geluidsoverlast veroorzaken voor activiteiten in de aula. Dit lokaal beschikt aan de achterzijde over een vaste, getrapte tribune met 3 lagen voor publiek of kan ingezet worden voor voorstellingen.

Figuur 5: relatieschema creatief

5.4 Onderwijsdomein | Bovenbouw vmbo theoretische leerweg, basis en kader

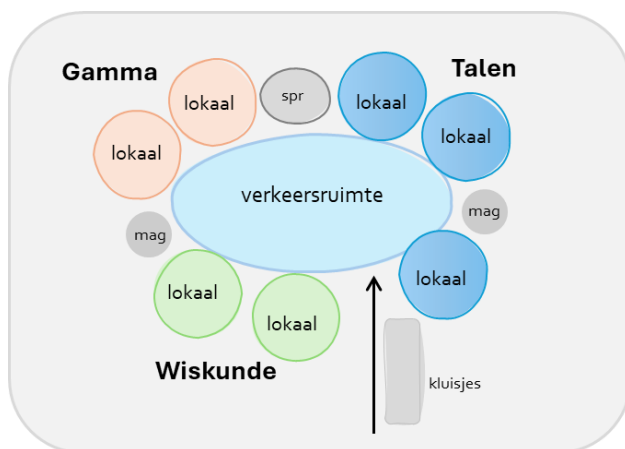
Kenmerkend voor de leeromgeving van vmbo tl, basis kader is dat de beroepsomgevingen een zo realistisch mogelijke werkomgeving nabootsen. Theorie en praktijk lopen naadloos in elkaar over. Leerlingen leren door te doen, te ervaren en te reflecteren.

In elke beroepsomgeving zijn er meerdere plekken waar leerlingen aan praktijkopdrachten werken. Daarom is het van belang dat docenten in één oogopslag de ruimte en de verschillende werk- en leerplekken kunnen overzien.

De theorielokalen voor vmbo tl, en de theorievakken van vmbo bk liggen in de buurt van de beroepsomgevingen. Dat kan ook een bovenliggende verdieping zijn.

5.4.1 Theorie vmbo tl, bk: talen, gamma, wiskunde

Het cluster voor de theorie bovenbouw voor vmbo tl, bk is hetzelfde opgebouwd als de clusters van de theorie onderbouw en bovenbouw van de havo en het vwo: lokalen per vaksectie bij elkaar, een spreekkamer, kluisjes, magazijn voor leermiddelen en sanitair. De theorievakken zitten nabij de beroepsomgevingen van vmbo basis-kader. Dit kan ook verdeeld zijn over twee verdiepingen met een trap tussen de domeinen.

Figuur 6: relatieschema bovenbouw vmbo

Zorg & Welzijn

Het domein Zorg & Welzijn is gericht op het aanleren van praktische en sociale vaardigheden die nodig zijn voor beroepen in de zorg, dienstverlening en uiterlijke verzorging. Leerlingen leren hier om te zorgen voor anderen, samen te werken en verantwoordelijkheid te nemen binnen een realistische werkomgeving. De ruimten zijn ingericht als praktijkgerichte leeromgevingen, zoals een kinderopvangruimte, ouderenzorg, professionele keuken met restaurant en schoonheidssalons, waar leerlingen kennis en vaardigheden toepassen in levensechte situaties.

Bij de ingang is er een vakkenkast voor het opbergen van tassen en jassen.

Instructieruimte

De leeromgeving heeft twee instructieruimten die dienen als basisplek voor uitleg, dagstart en afsluiting. Vanuit deze lokalen is er direct zicht op de omliggende praktijkzones, zodat docenten eenvoudig kunnen schakelen tussen theorie en praktijk. Elke ruimte biedt plaats aan 22–25 leerlingen en kan gebruikt worden voor zelfstandig werken, het voorbereiden en verwerken van opdrachten en computertaken.

Keuken en ondersteunende ruimten

De keuken is geschikt voor 24 leerlingen en heeft twaalf kookunits met eigen waterpunt en inductiekookplaten. Aan de rand van de keuken is een grote oven of stoomoven, een warmhoudkast en een servieskast.

In deze professionele keuken bereiden leerlingen maaltijden, oefenen ze met gastvrijheid, hygiëne en samenwerken. De keuken wordt incidenteel ook gebruikt voor vakken zoals natuur & zorg, loopbaanbegeleiding en D&P.

De keuken is akoestisch goed gedempt en voorzien van een krachtige afzuiging welke rechtstreeks naar buiten gaat. De spoelkeuken met een professionele industriële vaatwasser ligt direct aan de keuken, daarbij zijn ook een koelmagazijn en een droogmagazijn voor food- en non-foodopslag.

Bij de keuken grenst aan het restaurantgedeelte voor 22–25 zitplaatsen. Deze ruimte ligt tussen de beroepsomgevingen Z&W en E&O en wordt via beide zijden ontsloten, zodat E&O incidenteel ook deze ruimte kan gebruiken voor de lessen.

Leeromgeving jonge kind

De leeromgeving voor het jonge kind is ingericht als oefenruimte voor kinderopvang. Hier leren leerlingen omgaan met jonge kinderen en oefenen ze verzorgende handelingen, communicatie en veiligheid in een realistische omgeving. De ruimte bevat een commode, babybedje, plaatsbaar badje, keukenblok met warm en koud water en een magnetron. In deze leeromgeving werken maximaal vier leerlingen tegelijk.

Leeromgeving ouderen-/ziekenhuiskamer

De leeromgeving ouderen- en ziekenhuiszorg is ingericht als een zorginstelling. De opstelling maakt het mogelijk om verzorgende en verpleegtechnische handelingen veilig te oefenen, zoals wassen, verschonen, verplaatsen en revalidatieactiviteiten. De ruimte bevat twee bedden met voldoende loop- en werkruimte rondom, een wasbak voor handhygiëne. Er is ruimte voor een rolstoeldraaipunt en een stoel met fietslabyrint (met stroomaansluiting). Ook hier werken maximaal vier leerlingen tegelijk, meestal twee per bed.

Was- en onderhoudsruimte

Leerlingen leren hier textielverzorging en huishoudelijke vaardigheden. Deze ruimte ligt bij de leeromgeving voor ouderen-/ ziekenhuiskamer.

De wasruimte heeft twee wasmachines, twee drogers, twee strijkplanken en een strijkmaschine. Er is een werktafel voor het opvouwen en sorteren van was, kastruimte voor de schone was en schoonmaakmiddelen. En er is een pantry met warm- en koud water. De ruimte is voorzien van goede ventilatie. In deze leeromgeving werken maximaal vier leerlingen tegelijk.

Salons voor uiterlijke verzorging

Binnen de leeromgeving zijn twee salons voor uiterlijke verzorging opgenomen: één kapsalon en één schoonheidssalon. Deze salons zijn gekoppeld aan elkaar.

De kapsalon beschikt over drie kappersstoelen en twee wasbakken voor het wassen van haren. In de ruimte is er ook plek voor de kapperskarren.

De schoonheidssalon heeft drie behandelstoelen die volledig plat kunnen. Tussen de schoonheidssalons is een kleine pantry met warm- en koud water aanwezig waar vanuit beide salons gebruik gemaakt kan worden.

Magazijnen en opbergruimte

Er zijn twee magazijnen voor Zorg & Welzijn, bedoeld voor het opbergen van hulpmiddelen zoals rolstoelen, rollators en verpleegmaterialen.

In de nieuwe situatie is er, net als bij de andere beroepsomgevingen, minder magazijnruimte dan in de huidige situatie. Opbergen van materiaal moet efficiënt en praktisch zijn. Dit is onderdeel van de ontwerpopgave. Het is van belang dat leerlingen de hulpmiddelen en materialen eenvoudig kunnen pakken én dat er buiten gebruikstijden niet mee gerommeld kan worden. In het ontwerp van de leeromgeving worden opbergplekken dan ook integraal meegenomen in het interieurontwerp. Lage kasten kunnen bijvoorbeeld worden ingezet om de verschillende leeromgevingen op een natuurlijke manier van elkaar te scheiden. Zo ontstaat een samenhangend geheel waarin naast bouwkundige wanden en bergruimten ook meubilair en opbergruimte worden gecombineerd. Deze aanpak draagt bij aan een overzichtelijke, opgeruimde en aantrekkelijke leeromgeving.

5.4.2 Economie & Ondernemen

Het domein Economie & Ondernemen is gericht op het ontwikkelen van ondernemende en administratieve vaardigheden. De ruimte is een open ruimte waar kasten en dividers de indeling van de plekken definiëren. De kasten zijn verplaatsbaar, zodat de ruimte ingedeeld kan worden naar thema. De leeromgeving heeft ten minste de volgende functies: winkelruimte, etalage, magazijn, kantooromgeving en balie, waarin leerlingen praktijkgericht werken aan projecten die de beroepspraktijk nabootsen. Bij de entree is er een vakkenkast voor het opbergen van tassen en jassen.

Leerlingen leren hier klantgericht werken, plannen, verkopen en logistieke processen uitvoeren.

Multifunctionele leeromgeving

De multifunctionele leeromgeving is een omgeving waar de diversiteit van het vakgebied in één oogopslag zichtbaar is. In deze ruimte wordt lesgegeven over ondernemerschap, marketing, communicatie, administratie, detailhandel en logistiek. De verschillende 'hoeken' zijn vanuit deze ruimte te bereiken. De inrichting is divers met bijvoorbeeld een mix van hoge en lage tafels waar leerlingen alleen of in groepen werken op hun laptop. En er zijn plekken voor instructie. Daarvoor zijn er voldoende stopcontacten en zijn er verrijdbare digiborden.

Leerlingen werken aan praktijkopdrachten die aansluiten bij de beroepspraktijk, zoals het inrichten van een winkel, het uitvoeren van verkoopactiviteiten of het plannen van logistieke processen. De inrichting heeft een duidelijke basisstructuur en daarbinnen is er veel flexibiliteit onder meer door verplaatsbare kastenwanden, zodat de ruimte eenvoudig aangepast kan worden aan de verschillende leeractiviteiten.

Etalage

Bij het profieldeel etaleren oefenen leerlingen met het opbouwen van een aantrekkelijke compositie om producten te verkopen en te etaleren. Er zijn twee etalages; één in het domein van E&O en zichtbaar vanaf de verkeersruimte, de ander is gekoppeld aan het restaurant. Zo kan de ruimte van het restaurant benut worden om een andere sfeer en uitstraling te krijgen in combinatie met een etalage of inrichting van een pop-upwinkelje.

Winkel

De winkel is ingericht als realistische leeromgeving waar leerlingen verkoop- en dienstverlenende vaardigheden oefenen. Hier wordt gewerkt met kassasystemen, voorraadbeheer, presentatie en klantgericht handelen. De winkel biedt ook ruimte voor kleine evenementen of verkoopacties in samenwerking met andere leeromgevingen.

Magazijn logistiek

Achter de winkel ligt het magazijn logistiek. Hier leren leerlingen omgaan met voorraadbeheer, ontvangst en uitgifte van goederen en logistieke processen. De afscheiding van deze ruimte is mobiel, zodat het oppervlak eenvoudig kan worden vergroot of verkleind afhankelijk van de activiteit. Ook deze afscheiding is verplaatsbaar, zodat afhankelijk van het thema de ruimte voor leerruimte of opslag gebruikt wordt.

Magazijn

Daarnaast is er een algemeen magazijn van 30 m² voor de opslag van materialen, verpakkingen en verkoopvoorraad. De ruimte is goed toegankelijk en overzichtelijk ingericht, met voldoende rekken en werkruimte.

5.4.3 Gezamenlijke voorzieningen Zorg & Welzijn, Economie & Ondernemen en Diensten & Producten

Tussen de domeinen van Z&W en E&O zijn een aantal ruimten waar beide profielen, volgtijdelijk, gebruik van kunnen maken.

Profiel Diensten en Producten

Het profiel Diensten & Producten is gericht op het leren ontwerpen, maken en presenteren van producten en diensten voor uiteenlopende doelgroepen. Leerlingen leren onderzoekend en creatief te werken, samen te werken in projectvormen en verantwoordelijkheid te nemen voor het gehele proces van idee tot uitvoering. Voor deze activiteiten maken zij gebruik van de beroepsomgevingen van E&O, Z&W en incidenteel BWI en PIE. Bij de domeinen Z&W en E&O heeft D&P een 'eigen' lokaal.

Restaurant

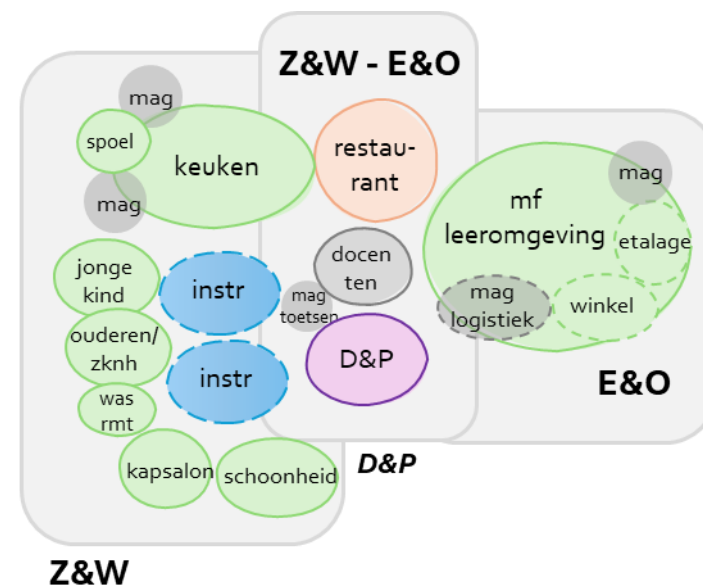
Het restaurant vormt een inspirerende en representatieve omgeving waar leerlingen oefenen met onder andere het dekken van tafels en hospitality. Het restaurant heeft een warme uitstraling en heeft ruimte voor 25 plekken. Het restaurant heeft ook een digibord, waardoor deze ruimte ook kan worden ingezet voor instructie, kleine evenementen of gastontvangst.

Werkplek docenten

De gezamenlijke werkruimte voor docenten heeft vijf werkplekken en is centraal gepositioneerd ten opzichte van de leeromgevingen.

Magazijn voor toetsen

Het magazijn voor toetsen is een afsluitbare ruimte die gezamenlijk wordt gebruikt door de twee profielen. Hier worden toetsmaterialen en benodigdheden veilig opgeborgen. De ruimte ligt centraal ten opzichte van de vaklokalen en is uitsluitend toegankelijk voor personeel.

Figuur 7: relatieschema Z&W, E&O, D&P

5.4.4 Bouw, Wonen en Interieur (BWI)

Het domein Bouwen, Wonen en Interieur is gericht op houtbewerken en bouwkundige werkzaamheden. Leerlingen ontwikkelen hier praktische vaardigheden in timmeren, machinaal bewerken, metselen, schilderen en afwerken. De ruimten zijn zo ingericht dat veilig en gevarieerd onderwijs mogelijk is, met logische verbindingen tussen opslag, bewerking en montage.

Werkplaats hout

In de werkplaats hout assembleren leerlingen houten constructies en interieurelementen. De ruimte beschikt over zes werkbanken voor vier leerlingen per werkbank. De inrichting maakt verschillende werkvormen mogelijk, zoals individueel werken, samenwerken aan projecten en het bespreken van resultaten.

Machinale houtbewerking

De machinale houtbewerking is een aparte, afgesloten ruimte. Hier staan diverse machines voor houtbewerking, waaronder minimaal een vlak- en vandiktebank, cirkel-/formaatzaag, langgatboommachine, kolomboor, frees en lintzaag. In deze ruimte werken leerlingen onder begeleiding aan het zagen, schaven en boren van houten onderdelen. De ruimte is ruim opgezet en voorzien van stofafzuiging, geluidsisolatie en goede verlichting. De machinale houtbewerking ligt direct naast het magazijn, zodat zware materialen efficiënt kunnen worden aangevoerd.

Werkplaats metselen en timmeren

In deze werkplaats voeren leerlingen bouwkundige werkzaamheden uit, zoals het maken van metselwerk en kleine houtconstructies. Er zijn werkbanken en mobiele afscheidingen, zodat flexibel gewerkt kan worden in groepjes of individueel. De ruimte is overzichtelijk, veilig en voorzien van een stevige vloer die bestand is tegen intensief gebruik. De docent heeft goed zicht op alle werkplekken.

Buitenstelruimte

De buitenstelruimte is overkapt, windluw en direct verbonden met de werkplaatsen. Hier kunnen leerlingen grotere constructies of proefopstellingen maken. Ook kan de ruimte deels worden gebruikt voor opslag van materialen. De overkapping en zijwanden bieden enige

bescherming tegen weersinvloeden, waardoor er ook bij minder gunstige omstandigheden doorgewerkt kan worden.

Werkplaats schilderen

De werkplaats schilderen is bedoeld voor verf- en afwerkingstechnieken. Leerlingen oefenen hier met verschillende materialen, kleuren en ondergronden. De ruimte is licht, schoon en voorzien van wasgelegenheid en opslag voor verf, gereedschap en materialen. Er is een wastrog met 3 kranen en een uitlekbak.

Werkplek docent

De werkplek voor de docent is iets verhoogd, zodat de docent van achter zijn bureau zicht heeft op de verschillende werkplekken in de ruimte.

Magazijnen

Een van de magazijnen is gekoppeld aan de machinale houtbewerking en dient voor de opslag van hout, plaatmateriaal en gereedschap. Er is ruimte voor ontvangst en tijdelijke opslag van materialen en werkstukken in bewerking.

Kleedruimten jongens BWI

De kleedruimten van de jongens zijn voorzien van kluisjes, banken en goede ventilatie. De kleedruimten bieden leerlingen gelegenheid om zich om te kleden en persoonlijke eigendommen veilig op te bergen. Ze liggen logisch in de route van en naar de praktijkruimten.

Voor de meisjes is er voor BWI en PIE een aparte kleedruimte voor beide vakken.

5.4.5 Produceren, Installeren en Energie (PIE)

Het beroepsplein PIE bereidt leerlingen voor op beroepen in de metaal-, elektro- en installatietechniek. De ruimte is aantrekkelijk en fris ingericht en kent verschillende werkzones: constructie, machines en installatietechniek. Er is onderscheid tussen ‘stofzones’ (voor constructie en metaalbewerking) en ‘schone zones’ (voor installatiewerk, elektrotechniek en automatiseren).

Werkomgeving constructie

De werkplaats voor constructie is ingericht voor het vervaardigen van metalen constructies en lassen. Er staan tien stevige werkbanken voor kleine en middelgrote werkstukken. De ruimte is voorzien van goede ventilatie en afzuiging, en heeft een robuuste vloerafwerking die bestand is tegen zware belasting. Veiligheid, overzicht en toezicht zijn cruciaal in deze zone. Er is een wastrog met 3 kranen en een uitlekbak.

Werkomgeving machines

In de werkplaats machines staan de diverse metaalbewerkingsmachines opgesteld. Deze voldoen aan de geldende veiligheids- en arbo-eisen en zijn geplaatst met voldoende werkruimte en zichtlijnen voor toezicht. In de ruimte staan onder andere metaaldraaibanken, freesmachine, plaatschaar, slijpmachine, guillotineschaar, kolomboren, en een wals. Er is aandacht voor geluidsreductie en stofafzuiging. Voor de aanvoer van materiaal is een deur naar buiten aanwezig bij de metaalzaagmachine.

Werkomgeving installaties

De werkomgeving installaties is bedoeld voor het aanleren van elektro- en installatietechnische vaardigheden. Er zijn acht oefenborden met per bord twee werkplekken. Leerlingen oefenen hier met het aansluiten van leidingen, schakelingen en componenten op het gebied van water, gas en elektra. De werkruimte is schoon en overzichtelijk en uitgerust met voldoende werktafels, gereedschap en opbergmogelijkheden. Er is een kast voor het opbergen van de gasflessen. Deze voldoet aan de veiligheidseisen.

Slijpcabine en lascabines

Op een centrale plek in de hal bevinden zich vier lascabines en één slijpcabine. Deze cabines voldoen aan specifieke veiligheidseisen en beschikken over brandwerende afscheidingen, afzuiging en opslag voor lasspullen en gasflessen. De vloerafwerking is hittebestendig en gemakkelijk te reinigen.

Besturen en automatiseren

In deze ruimte leren leerlingen omgaan met elektrotechnische schakelingen, besturingen en pneumatiek. Er zijn tien werkplekken waar leerlingen in kleine groepen werken aan praktijkopstellingen. De ruimte is voorzien van aansluitingen voor elektriciteit, perslucht en digitale besturing. Hier komen theorie en praktijk van besturingstechniek samen in een veilige leeromgeving.

Werkplek docent

De werkplek voor de docent is iets verhoogd, zodat de docent van achter zijn bureau zicht heeft op de verschillende werkplekken in de ruimte.

Magazijn PIE

Het magazijn wordt gebruikt voor opslag van staal, metalen platen, leidingen en gereedschappen. Eén deel is lang en smal ingericht voor langmateriaal. De looplijnen tussen het magazijn, de werkplaatsen en de buitenruimte zijn logisch en veilig vormgegeven.

Kleedruimten jongens PIE

De kleedruimten van de jongens zijn voorzien van kluisjes, banken en goede ventilatie. De kleedruimten bieden leerlingen gelegenheid om zich om te kleden en persoonlijke eigendommen veilig op te bergen. Ze liggen logisch in de route van en naar de praktijkruimten.

Voor de meisjes is er voor BWI en PIE een gezamenlijke kleedruimte.

5.4.6 Gezamenlijke voorzieningen BWI en PIE

Tussen de domeinen van BWI en PIE liggen verschillende functies waar beide profielen, volgtijdelijk in overleg, gebruik van maken.

Deze ruimten kunnen ook in het kader van Sterk Techniekonderwijs (STO) gebruikt worden voor lessen voor basisschoolleerlingen, zoals in het huidige technolab.

Instructielokaal

De instructielokalen zijn bedoeld voor groepsinstructie, zelfstandig (computer-)werk en de voorbereiding, werken in groepjes of nabespreking van praktijklessen.

CAD-computerwerkplek

De CAD-computerwerkplek is ingericht voor digitaal ontwerpen en 3D-tekenen. Leerlingen werken hier met software voor technisch tekenen, modelleren en het programmeren van CNC-machines. De werkplek biedt ruimte aan meerdere leerlingen tegelijk en heeft krachtige vaste computers. De ruimte is direct gekoppeld aan de CNC-ruimte, zodat digitaal ontwerp en praktische uitvoering logisch op elkaar aansluiten.

Ruimte CNC-machines en lasersnijder

In deze ruimte worden opdrachten uitgevoerd die in de CAD-omgeving zijn voorbereid. Leerlingen werken hier met CNC-machines en een lasersnijder om materialen nauwkeurig te bewerken. De ruimte voldoet aan de geldende veiligheids- en ventilatie-eisen en is overzichtelijk ingericht. De directe koppeling met de CAD-werkplek zorgt voor een efficiënt leer- en werkproces van ontwerp tot realisatie.

Werkruimte docenten

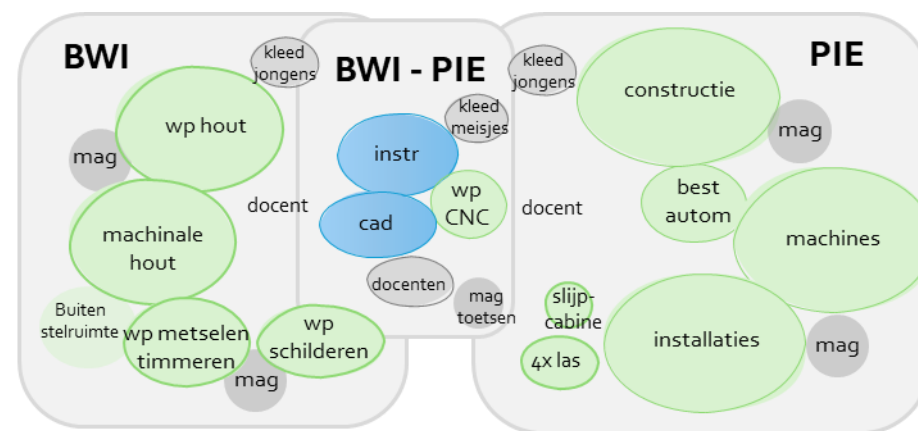
Voor de docenten van BWI en PIE is een gezamenlijke kantoorruimte waar zij hun lessen kunnen voorbereiden.

Kleedruimten meisjes

De kleedruimte van de meisjes is zowel voor de leerlingen van BWI als van PIE. De kleedkamers zijn hetzelfde van opzet als de jongens kleedkamers: voorzien van kluisjes, banken en goede ventilatie. De kleedruimten bieden leerlingen gelegenheid om zich om te kleden en persoonlijke eigendommen veilig op te bergen. De kleedkamer voor de meisjes ligt op een logische route van en naar de beide praktijkomgevingen.

Magazijn voor toetsen

Het magazijn voor toetsen is een afsluitbare ruimte die gezamenlijk wordt gebruikt door de twee profielen. Hier worden toetsmaterialen en benodigdheden veilig opgeborgen. De ruimte ligt centraal ten opzichte van de vaklokalen en is uitsluitend toegankelijk voor personeel.

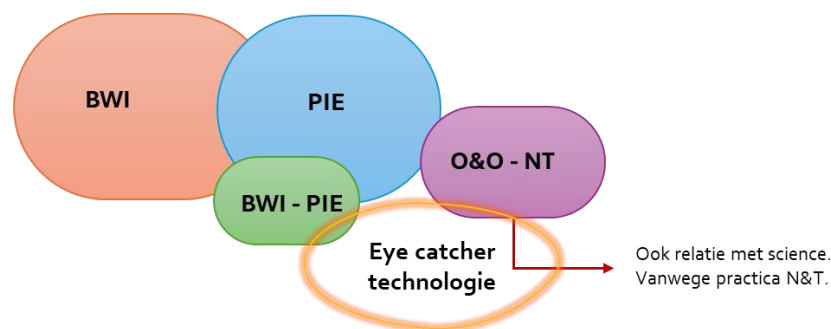

Figuur 8: relatieschema BWI en PIE

5.4.7 Ontwerpen, onderzoeken en maken | Onderzoek&Ontwerpen en Natuur&Techniek

Door het combineren van de ruimten voor O&O en N&T bij BWI-PIE, ontstaat er een toffe ontdek- en experimenteeromgeving waar leerlingen samen werken, onderzoeken en uitproberen. Er zijn verschillende machines, werkplekken, 3D-printers, fotografie en robotica. Zo ontstaat er een echte 'eyecatcher voor technologie'.

Dit cluster ligt bij de clusters science in de buurt.

Figuur 9: eyecatcher technologie

Leeromgeving O&O

Het technasium is de leeromgeving voor O&O. Leerlingen werken in deze inspirerende omgeving projectmatig aan realistische onderzoeksopdrachten.

De technasiumruimte wordt opgedeeld in twee zones:

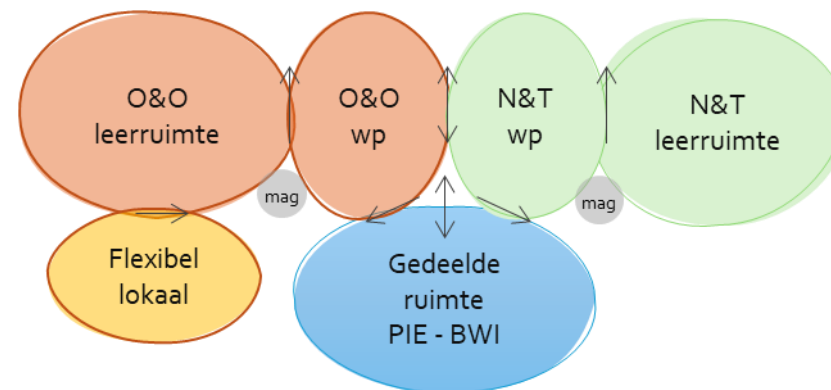
- Een onderzoeks- en ontwerpstudio bestaande uit een grote ruimte (110 m²) en een lokaal (53 m²).
- Een werkplaats lab.

In de onderzoeks- en ontwerpstudio kunnen 2 groepen leerlingen (60 leerlingen) samen werken aan hun projecten en ideeën. Geschakeld aan de onderzoeks- en ontwerpstudio O&O is een extra theorielokaal. Deze twee ruimten kunnen geschakeld worden tot één grote ruimte, waardoor er 3 groepen gelijktijdig kunnen werken aan O&O opdrachten. Het theorielokaal kan ook voor andere lessen ingeroosterd worden.

De ruimte is licht, overzichtelijk en ingericht met verplaatsbare tafels en stoelen voor flexibiliteit. Er is per ruimte een presentatiescherm en er zijn whiteboards op de wanden. In deze ruimten kunnen leerlingen in groepjes samenwerken, overleggen en hun ontwerpen digitaal uitwerken. De sfeer is rustig en professioneel, wat bijdraagt aan concentratie en creativiteit.

De werkplaats is ingericht voor het maken van prototypes en het uitvoeren van technische werkzaamheden. Hier staan onder andere werkbanken, 3D-printers en een lasersnijder. De ruimte is robuust en veilig ingericht, met voldoende werkruimte, goede ventilatie en duidelijke looproutes. Door de werkplaats fysiek te scheiden van de ontwerpstudio – bijvoorbeeld met een glazen wand – wordt geluidsoverlast beperkt en blijft het overzicht behouden. Zo kunnen beide groepen leerlingen tegelijk aan verschillende onderdelen van hun project werken. De werkplaats wordt geschakeld aan de werkplaats voor N&T.

Tussen de twee zones is een logische verbinding, zodat leerlingen makkelijk kunnen schakelen tussen denken en doen. Materialen en gereedschappen zijn overzichtelijk opgeslagen in een aparte ruimte die goed bereikbaar is vanuit de werkplaats. Het magazijn is vanuit de onderzoeks- en ontwerpstudio te bereiken, en ligt bij de ingang van de werkplaats.

Figuur 10: relatieschema O&O en N&T

Natuur en Technieklokaal

De leeromgeving van N&T bestaat ook uit twee zones:

- Multifunctionele lesruimte met kook- en experimenteerhoek.
- Een werkplaats.

De multifunctionele ruimte bestaat uit een instructie- en samenwerkzone voor 30 leerlingen. De inrichting is geschikt voor klassikale lessen, groepswork of praktijkopdrachten, en voorzien van een digibord voor presentaties. In deze ruimte is ook een Kook- en experimenteerhoek. Deze plek is bedoeld voor voedingslessen en kleine experimenten en heeft een pantry met water, kastuimte en 2 inductiekookplaten en een afzuigkap.

Ook bij N&T is er een aparte werkplaats. Deze werkplaats is geschakeld aan de werkplaats van O&O. Tussen de multifunctionele lesruimte en de werkplaats is een logische verbinding, zodat leerlingen bij deze lessen makkelijk kunnen schakelen tussen denken en doen.

Materialen en gereedschappen zijn overzichtelijk opgeslagen in een aparte ruimte die goed bereikbaar is vanuit de werkplaats. Het magazijn is vanuit de multifunctionele ruimte te bereiken, en ligt bij de ingang van de werkplaats.

Proeflessen aan leerlingen basisscholen, voormalig Technolab

Op de huidige locatie in De Waerdenborch Holten is er een Technolab. Dat is de plek waar leerlingen uit het primair onderwijs kennis maken met de grote diversiteit van het (techniek-)aanbod op De Waerdenborch.

Het Technolab komt in de nieuwbouw niet terug in de huidige, afzonderlijke vorm. In plaats daarvan wordt techniek juist integraal en zichtbaar onderdeel van het schoolgebouw. De praktijkgerichte vakken krijgen in het nieuwe gebouw een prominente plek, waar de moderne leeromgevingen uitnodigen tot experimenteren én doen.

Leerlingen van de basisscholen kunnen proeflessen volgen in de vaklokalen van onder meer natuur- en technieklokalen, het biologielokaal, de beroepsgerichte praktijkomgeving zoals PIE en BWI en de O&O- en N&T-ruimten en andere vaklokalen. Bezoeken van de basisscholen worden (vanzelfsprekend) afgestemd met de roostermakers.

5.5 Algemene en ondersteunende voorzieningen

5.5.1 Entree en aula

Hoofdentree

De hoofdentree geeft smoel aan het gebouw en is het visitekaartje van de school. De uitstraling is warm en welkom. De entree geeft direct toegang tot het centrale hart van De Waerdenborch, de aula/kantine. Vanuit de centrale entree scheiden de leerlingenstromen zich eenvoudig en snel naar de verschillende 'eigen' onderwijsdomeinen.

De volgende aandachtspunten voor de entree zijn belangrijk voor het ontwerp:

- **Veiligheid** In de nieuwe situatie komen alle leerlingen, bezoekers en personeelsleden door dezelfde entree naar binnen. Dat vraagt volume, overzicht en logistieke keuzes om te zorgen dat dit veilig en georganiseerd kan verlopen.
- **Toezicht** De conciërges hebben onder andere een toezichthoudende rol, voor kantine, entree en fietsenstalling. Zij hebben dan ook een werkplek die bij de entree ligt.
- **Zicht en overzicht** De entree en daarmee de toegang tot het gebouw is goed vindbaar vanaf de Larenseweg, de parkeerplaats en de fietsenstalling. Een logische route naar de entree is vanuit deze plekken geborgd.

Goederenentree

Voor het laden en lossen is er een aparte entree aanwezig. Die is vanaf de openbare weg voor een vrachtwagen bereikbaar. Hierbij kan een combinatie gezocht worden met de goederen die nodig zijn voor de praktijkvakken. De bergingen waar de materialen naar toe moeten, zijn vanuit deze laden/lossen plek goed bereikbaar.

Receptie met baliefunctie en conciërge

Een goede ontvangst is belangrijk. De receptie bevindt zich direct bij de hoofdentree en is het centrale aanspreekpunt voor leerlingen en bezoekers. Bij de receptie bevinden zich ook drie werkplekken voor de conciërges. Vanuit deze werkruimte hebben zij goed overzicht op de entree, aula en (een deel van) de buitenruimte.

Bij de receptie is een beschut zitje voor bezoekers waar zij kunnen wachten totdat zij worden opgehaald door een medewerker.

Leerlingenadministratie en applicatiebeheer - backoffice

Direct geschakeld aan de receptie-conciërgeruimte zijn twee werkplekken voor de leerlingenadministratie en applicatiebeheer.

Kleine werkplaats en technische ondersteuning

Voor technische ondersteuning is er een kleine werkplaats met een bureau en een werkbank voor kleine herstelwerkzaamheden. Opslag voor gereedschap en klein materiaal is gestructureerd opgeborgen in kasten.

EHBO – BHV-ruimte, tevens kolf- en rustruimte

Er zijn drie ruimten ingericht voor EHBO, kolven en rustmomenten. Deze liggen op een rustige locatie nabij de conciërge en worden gebruikt voor eerste hulp, kolven en rusten. De ruimten hebben ramen naar de verkeersruimte welke af te schermen zijn met een rolgordijn.

Twee ruimten zijn voorzien van een ligbed en twee stoelen met een bureau, waardoor ze ook geschikt zijn voor kort overleg. Eén van de ruimten is ingericht als kolfruimte en beschikt over een kleine pantry met koelkast en waterpunt. Deze ruimte is afsluitbaar om volledige privacy te waarborgen.

Bureau leerlingenzorg en ruimte voor leerlingen

Bureau leerlingenzorg (BLZ) heeft twee werkplekken. Leerlingen melden zich bij BLZ als zij uit de klas zijn gestuurd of om een andere reden onder toezicht moeten werken. Aan de werkruimte van BLZ zit een ruimte waar 16 leerlingen onder toezicht kunnen werken. Vanuit de werkruimte is er direct zicht op de leerlingenruimte.

Mocht deze ruimte vol zijn, kunnen leerlingen ook aan het werk gezet worden in de mediatheek. Het is dan van belang dat deze leerlingen ongestoord en afgezonderd kunnen werken. Deze plek in de mediatheek ligt bij BLZ, zodat de medewerkers van BLZ zicht op deze leerlingen hebben en waar nodig ze kunnen aanspreken.

In een crisissituatie kunnen de medewerkers van BLZ ook gebruik maken van één van de spreekkamers van EHBO, kolf en rust voor een gesprek of om een leerling tijdelijk even apart te laten zitten.

Aula inclusief podium

De aula is het levendige middelpunt van de school en wordt gedurende de dag op verschillende manieren gebruikt. Tijdens pauzes is het een ontmoetingsplek voor leerlingen, buiten de pauzes is het een plek om te werken, ontspannen of samen te komen. Vanuit de aula is er een directe relatie met de buitenruimte.

De aula heeft een lichte, frisse uitstraling. Er is een zonering: voor ontmoeting, beweging en plekken waar leerlingen zich even kunnen terugtrekken. Er is een natuurlijke balans tussen dynamiek en rust. De inrichting is robuust, onderhoudsvriendelijk en eenvoudig schoon te houden.

De aula is flexibel in te richten en daarmee geschikt voor vieringen, voorstellingen en presentaties. Het podium (gecombineerd met het muzieklokaal) is zo gesitueerd dat er vanuit de aula goed zicht op is. Akoestiek en lichtinval zijn afgestemd op multifunctioneel gebruik.

Leerlingenlounge en ruimte jongerenwerk

De leerlingenlounge is een aparte pauzeruimte geschakeld aan de aula met een prikkelarm karakter. Hier kunnen leerlingen zich in een rustige omgeving terugtrekken, alleen of in kleine groepen. De inrichting is comfortabel en informeel, met zitplekken, werktafels en zachte materialen die bijdragen aan een rustige sfeer. Buiten pauzetijden kan deze ruimte ook gebruikt worden als zelfstandig werkplek. In deze ruimte zijn ook de jongerenwerkers een paar dagdelen per week aanwezig, voor een praatje of ondersteuning.

Berging bij aula (schoonmaak)

Deze kleine berging dient voor de opslag van schoonmaakmaterialen en hulpmiddelen die direct nodig zijn voor het onderhoud van de kantine en aula.

Berging bij aula (algemeen)

De ruimte ligt direct aan de aula.

Keuken met uitgifte

Aan de aula ligt de keuken met uitgiftebalie. Hier worden eenvoudige en gezonde maaltijden en snacks bereid en verkocht. De keuken is voorzien van een oven, koelkast, magnetron, vaatwasser en vriezer. De uitgifte is overzichtelijk gepositioneerd, met voldoende ruimte voor een wachtrij op de piekmomenten zonder dat doorlooproutes worden geblokkeerd.

De balie is afsluitbaar buiten gebruikstijden en grenst aan het magazijn met koelcel. Voor de toekomst wordt nagedacht en besproken welke automaten eventueel een plek moeten krijgen bij de kantine keuken.

Berging bij keuken met koelcel

Deze berging heeft een koelcel voor het bewaren van bederfelijke producten en is rechtstreeks verbonden met de keuken. Er is voldoende ruimte voor kratten en voorraad.

Kluisjes leerlingen

Voor alle leerlingen is een kluisje beschikbaar, verdeeld over goed zichtbare locaties in de centrale zones van de school. De kluisjes zijn geïntegreerd in wanden of nissen, zodat ze de looproutes niet belemmeren. De afwerking is vandalismebestendig en onderhoudsarm.

Reproruimte

De reproruimte ligt bij de teamkamers en is uitsluitend toegankelijk voor medewerkers. Hier staan printers, een werktafel en opslag voor papier, mappen en onderwijsmateriaal. De ruimte is goed geventileerd. Voor leerlingen is één centrale printer beschikbaar in de mediatheek.

5.5.2 Studiehuis

Mediatheek

De mediatheek is een centrale en toegankelijke leer- en studieruimte voor alle leerlingen. Hier kunnen leerlingen zelfstandig of in kleine groepen werken aan opdrachten, lezen of informatie opzoeken. De ruimte heeft een open en uitnodigend karakter, met zones voor stil werken, overleg en ontspanning.

De inrichting bestaat uit werkplekken met stroomvoorziening, een collectie boeken en naslagwerken, en digitale middelen. De mediatheek beschikt over een multifunctional (printer/kopieerapparaat) die ook door leerlingen gebruikt kan worden. De akoestiek is zorgvuldig afgestemd, zodat rust en concentratie gewaarborgd blijven.

Computerlokaal en magazijn

Het computerlokaal heeft drie functies:

- Lessen ICT
- Toetslokaal
- Verruimen van mediatheek door een flexibele wand open te zetten

Leerlingen koppelen hun laptop aan een beeldscherm. De docent moet achter de leerlingen door kunnen lopen om ze te helpen bij de opdrachten. Het lokaal heeft een digibord met een whiteboard ernaast voor instructie. Tussen de werkplekken zitten bureau-scheidingswandjes voor focus en het voorkomen van afkijken tijdens toetsen.

Het lokaal is te combineren met de mediatheek via een flexibele wand. Zo kan de ruimte worden vergroot bij grotere opdrachten of projectwerk. De inrichting is overzichtelijk, met ergonomische werkplekken, goede verlichting en koeling voor apparatuur.

Direct aangrenzend aan het computerlokaal is een magazijn voor onder meer boeken, printplaatjes, programmeerbare lego en toetsmateriaal.

Decanaat

Het decanaat is een informatie- en adviespunt voor loopbaanoriëntatie en begeleiding (LOB). De ruimte heeft drie werkplekken en er is ruimte voor informatiemateriaal en brochures over opleidingen, beroepen en vervolgonderwijs.

De sfeer is open en uitnodigend, zodat leerlingen laagdrempelig binnen kunnen lopen voor een gesprek. Er is ook ruimte voor korte individuele gesprekken of kleine groepsvoorlichtingen.

Spreekkamer

De spreekkamer wordt gebruikt voor gesprekken met leerlingen, ouders of externe begeleiders.

5.6 Leerlingenzorg en ondersteuning

5.6.1 Ondersteuningsplein

Het ondersteuningsplein is de kern van de zorgstructuur voor leerlingen en draagt bij aan de invulling van de opgave van inclusief onderwijs. Bij het ondersteuningsplein zijn alle leerlingen welkom voor extra begeleiding of ondersteuning.

De ruimten zijn overzichtelijk gesitueerd en bieden een veilige, rustige omgeving waar leerlingen, mentoren en ondersteuners elkaar gemakkelijk kunnen vinden. Door de centrale ligging is het plein goed bereikbaar voor leerlingen én personeel, zonder dat de privacy van gesprekken of begeleiding in het geding komt.

De ondersteuning vindt plaats in de hele school. Daarnaast wil het ondersteuningsteam de nieuwe omgeving benutten als extra 'werkplek'. Zo is het fijn om vanuit het ondersteuningsplein even naar buiten te gaan om bijvoorbeeld te wandelen met een leerling, in plaats van 'verplicht' binnen te zitten.

Daarnaast gaan de professionals van het ondersteuningsteam ook naar de groepen en de onderwijsdomeinen om begeleiding bij de leerling te bieden.

Tafeltennistafel

Bij het ondersteuningsplein is een tafeltennistafel waar medewerkers met leerlingen kunnen tafeltennissen en op deze manier al bewegend kunnen ontspannen. Op dit moment zit deze bij de huiskamer. Aan het ontwerpteam vragen we om binnen dit domein een passende plek te ontwerpen voor deze voorziening.

Coachpunt leerlingen

Het coachpunt is ruimte voor leerlingen die tijdelijk buiten de lesomgeving begeleiding nodig hebben. De ruimte is ingericht met twee werkplekken en flexibele indelingselementen om rustige werk- of gesprekszones te creëren. De ruimte grenst aan de huiskamer en een spreekkamer, zodat overleg, opvang en begeleiding naadloos op elkaar aansluiten.

Huiskamer

De huiskamer is een ruimte waar leerlingen kunnen ontspannen of ontspannen. De inrichting is huiselijk, met een bank, tafel en dartbord.

Orthopedagoog

Een werkkamer met één vaste werkplek en plek voor overleg met twee tot vier personen. De inrichting waarborgt rust en privacy. In verband met veiligheid is er vanaf de verkeerszone zicht op de ruimte.

Counseling

Een ruimte met twee werkplekken en een kleine overlegsetting voor overleg met twee tot vier personen. De opzet ondersteunt vertrouwelijke gesprekken en kortdurende begeleiding. Ook hier is voor de veiligheid zicht vanaf de verkeerszone op de ruimte.

Co-teachers

Er zijn twee kantoorruimten met twee werkplekken voor de co-teachers.

Kluisjes

In de verkeersruimte bij het ondersteuningsplein zijn 12 kluisjes voor jassen en tassen van leerlingen.

Spreekkamers

Er zijn drie spreekkamers, waarvan één direct gekoppeld is aan het coachpunt. Deze ruimte kan ook worden gebruikt voor het inhalen van toetsen. De overige ruimten zijn bedoeld voor individuele gesprekken, overleg met ouders of externe partners, en incidenteel voor flexwerken met een laptop voor ondersteunend personeel.

Eén van de spreekkamers is te bereiken vanuit het coachpunt leerlingen voor onder meer het inhalen van toetsen en om leerlingen even apart te kunnen laten werken.

5.7 Medewerkers en facilitair

5.7.1 ICT

De ICT-afdeling ondersteunt leerlingen en medewerkers bij het gebruik van digitale middelen, applicaties en netwerkvoorzieningen. Leerlingen en medewerkers kunnen er eenvoudig terecht voor vragen, storingen of het inleveren en ophalen van apparatuur.

ICT-servicedesk

De servicedesk is zichtbaar en toegankelijk. Leerlingen en medewerkers kunnen hier terecht voor hulp bij technische problemen of het afhalen en inleveren van apparaten. De ruimte heeft twee werkplekken en een werkbank voor het repareren van laptops. Er zijn voldoende aansluitpunten en directe verbinding met het ICT-magazijn.

Coördinator ICT en systeembeheer

Het kantoor van de coördinator ICT en de systeembeheerder liggen 'achter' de servicedesk, zodat snel kan worden geschakeld bij technische vragen of storingen.

Magazijn ICT

Het magazijn wordt gebruikt voor opslag, onderhoud en uitgifte van ICT-apparatuur en randapparatuur. Er is voldoende ruimte voor rekken, reserveonderdelen, kabels en uitleenapparatuur. Het magazijn ligt direct aan de helpdesk, zodat de logistiek rond inname, reparatie en uitgifte efficiënt verloopt.

5.7.2 Werkomgeving en teamkamer

De werkomgeving van De Waardenborch wordt ontworpen als een moderne, frisse en toegankelijke omgeving waarin medewerkers elkaar ontmoeten, samenwerken en geconcentreerd kunnen werken. Het ontwerp nodigt uit tot overleg, informeel contact en korte lijnen tussen afdelingen, terwijl er ook voldoende privacy is voor vertrouwelijke gesprekken.

Management en coördinatoren

De rector beschikt over een eigen werkplek met een overlegtafel voor maximaal zes personen. Dit maakt laagdrempelig contact met medewerkers en leerlingen mogelijk en biedt ruimte voor vertrouwelijke gesprekken.

De vier teamleiders hebben ieder een eigen werkplek met overlegmogelijkheid. De leerlingencoördinatoren voor havo/vwo en vmbo hebben hun kantoor bij de teamleiders van dezelfde afdeling.

Het examensecretariaat is het grootste deel van de tijd voor één persoon; Eén dag in de week zijn ze er met twee personen. Beide personen hebben een goede werkplek.

Ondersteunende diensten

Het bestuurs- en directiesecretariaat is het centrale aanspreekpunt voor de rector en leiding en heeft twee werkplekken. Ook deze ruimte is meestal in gebruik door één persoon; op één dag in de week is er een tweede collega.

De bestuurssecretaris en het hoofd financiën hebben een eigen ruimte met twee werkplekken; financiële administratie heeft een kantoor met twee werkplekken. In de nabijheid van deze kantoren zijn de kantoren voor HR met 3 werkplekken en het kantoor voor de coördinator facilitair. Deze clustering zorgt voor een compacte, efficiënte werkomgeving waarin samenwerking vanzelfsprekend is.

Onderwijs, kwaliteit en organisatie

Medewerkers voor onderwijs & kwaliteit en communicatie hebben samen een ruimte met twee werkplekken, ingericht voor geconcentreerd werken en overleg. Het kantoor voor de roostermakers heeft twee werkplekken, zodat planning en organisatie ongestoord kunnen plaatsvinden. De vertrouwenspersoon en PO-VO coördinator hebben samen één kantoor met één werkplek met overlegmogelijkheid, geschikt voor vertrouwelijke gesprekken.

Overleg- en vergaderruimten

Voor overleg zijn er twee spreekkamers voor maximaal zes personen en een vergaderruimte voor acht tot tien personen. Deze ruimten worden gebruikt voor teamoverleggen, sollicitaties, leerling- en oudergesprekken en andere vertrouwelijke besprekingen. Ook kunnen de kantoren van de rector of een andere collega gebruikt worden als zij er niet zijn voor overleg.

Opslag en archief

Er zijn twee magazijnen voor opslag van materialen en administratieve archieven, waarvan één voorzien is van een kluis voor waardevolle documenten.

Personeelsvoorzieningen

De teamkamer is het sociale hart van de werkomgeving. Deze ruimte heeft de uitstraling van een 'grand café' met verschillende zitjes en een stamtafel voor gezamenlijke pauzes. De pantry is uitgerust met een koffiemachine, Quooker, vaatwasser en ruimte om soep op te warmen en een klein buffet met fruit, groente of gebak uit te stallen. Vanuit de teamkamer zijn er openslaande deuren naar een (dak)terras.

Daarnaast is er een aparte werkruimte met zes flexwerkplekken, een garderobe en een aangrenzende kluisjesruimte voor persoonlijke spullen van medewerkers.

5.8 Facilitair

De ruimten voor facilitair ondersteunen het dagelijks gebruik, beheer en onderhoud van het gebouw. Ze zorgen voor een veilige, toegankelijke en goed georganiseerde schoolomgeving waarin onderwijs en ondersteunende processen soepel kunnen plaatsvinden.

Bergingen

De berging voor leermiddelen is bedoeld voor het centraal opslaan van les- en onderwijsmateriaal dat door verschillende vaksecties wordt gebruikt. De algemene berging biedt ruimte voor seizoensgebonden materialen, meubilair en overige schoolinventaris.

Sanitair

De toiletten voor leerlingen zijn verspreid over het gebouw en dragen bij aan een evenwichtige verdeling per bouwdeel en verdieping. De situering is overzichtelijk, goed zichtbaar vanuit verkeersruimten en afgestemd op sociale veiligheid. Er is een mix van toiletten voor mannen, vrouwen en genderneutrale toiletten.

Voor personeel zijn toiletten zowel nabij de personeelsruimte als verspreid door het gebouw aanwezig. Zo is op elke verdieping en in elk bouwdeel een toilet beschikbaar.

Daarnaast beschikt het gebouw over drie MIVA-toiletten: één op de begane grond met douche en twee op de verdiepingen die ook door personeel kunnen worden gebruikt.

Technische en facilitaire ruimten

Per bouwlaag is er een serverruimte. De serverruimten liggen boven elkaar. Elke ruimte heeft een technische infrastructuur, inclusief patchkasten. De ruimten zijn goed geventileerd en afsluitbaar, met voorzieningen voor veilig onderhoud.

Per verdieping is er een schoonmaakkast met watervoorziening en opbergmogelijkheden voor schoonmaakmateriaal en apparatuur. Deze liggen strategisch bij de verkeersruimten en toiletten.

Lift

Het gebouw is uitgerust met een lift die voldoet aan de eisen voor toegankelijkheid en het gebruik door mindervalide leerlingen, medewerkers en bezoekers. De lift maakt het gebouw volledig bereikbaar en sluit aan bij de uitgangspunten van inclusief onderwijs.

6 Ruimteprogramma

6.1 Toelichting ruimteprogramma

Het ruimteprogramma staat weergegeven op de volgende pagina's² en is een opsomming van de ruimten die in hoofdstuk 4 zijn beschreven.

Toelichting gehanteerde begrippen in ruimtetabel:

- NVO = nuttig vloeroppervlak (excl. verkeers-, technische installatie- en constructieruimte)
- BVO = bruto vloeroppervlak
- BG = begane grond
- V = verdieping

B/N-factor = bruto-/nettofactor (factor voor bepaling van verkeers-, technische installatie- en constructieruimte). Het is de bedoeling dat het ruimteprogramma uitkomt op of rond het aantal vierkante meters totaal zoals dat in hoofdstuk 3 in de kaderstelling is opgenomen.

6.2 Bruto/netto factor

De ruimtebehoefte wordt steeds weergegeven in netto vierkante meters. Dat is de ruimte die werkelijk gebruikt kan worden, dus de ruimte tussen de muren. Naast de nettoruimte is er ruimte nodig voor de constructie, installaties, indelingsverliezen en verkeersruimte. Het NVO wordt vermenigvuldigd met de bruto/netto factor om het BVO te bepalen. De bruto/netto factor is 1,38.

---

² Het ruimteprogramma is ook opgenomen in de separaat toegevoegde bijlage B

RUIMTEPROGRAMMA NIEUWBOUW DE WAERDENBORCH

Aantal leerlingen: 1.272

Onderwijsdomein Onderbouw theorie (jaar 1 en 2; 3 voor havo-vwo)				911 m2	
	aantal	m2 nvo	totaal m2 nvo		
1. Vmbo basis kader, mavo: leerplein			453		
1.1 Leerplein	3	100	300	Differentiatie in werkplekken; interieur. Ook kastruimte in ontwerp. Per afdeling 1 leerplein	
1.2 Instructielokaal	3	42	126	Afsluitbaar	
1.3 Kluisjes	3	7	21	Voor 210 lln	
1.4 Magazijn	2	3	6	Voor lesmateriaal	
2. Havo, vwo: talen, gamma en wiskunde			458		
2.1 Lokalen talen	4	53	212		
2.2 Lokalen gamma	2	53	106		
2.3 Lokalen wiskunde	2	53	106		
2.4 Kluisjes	4	7	28	voor 270 lln	
2.5 Magazijn	2	3	6	Voor lesmateriaal	
Onderwijsdomein Bovenbouw havo, vwo (vanaf 4e jaar)				643 m2	
	aantal	m2 nvo	totaal m2 nvo		
3- Havo, vwo: talen, gamma en wiskunde			643		
3.1 Lokalen talen	4	53	212	2 lokalen (nederlands) schakelen met een flexibele wand	
3.2 Lokalen gamma	3	53	159		
3.3 Lokaal gamma: aardrijkskunde	1	56	56	Met water en demonstratietafel	
3.4 Lokalen wiskunde	3	53	159	2 lokalen schakelen met een flexibele wand	
3.5 Spreekkamer	1	12	12		
3.6 Kluisjes	4	9	36	Voor 360 lln	
3.7 Magazijn	3	3	9	Voor lesmateriaal	

Onderwijsdomein OB en BB science en creatieve vakken			1.210 m2		
		aantal	m2 nvo	totaal m2 nvo	
4-	Science			656	
4.1	Biologielokaal met demonstratietafel	2	70	140	
4.2	Natuur- en scheikundelokaal met demonstratietafel	3	70	210	
4.3	Laboratorium	1	60	60	Voor proeven en opstellingen
4.4	Theorielokaal	1	53	53	
4.5	Natuur- en Zorg met demonstratietafel	1	70	70	Met 2 kookplekken
4.6	Magazijn	3	3	9	
4.7	TOA ruimte	2	30	60	Bij elkaar; ertussen een leerlingenwerkplek. Transparante scheiding.
4.8	Plek voor karren	1	8	8	In nis; ruimer uitvoeren vanuit b/n-factor
4.9	Magazijn	2	8	16	Geschakeld aan TOA ruimte
4.10	Magazijn opslag chemicalien/zuurkast	1	6	6	Zuurkast schakelen tussen toaruimte en lokaal
4.11	Docentwerkplek	1	24	24	4 werkplekken, samen met creatieve vakken
5-	Creatieve vakken			554	
5.1	Lokaal beeldende vorming en tekenen	2	80	160	Met linopers en wastroggen
5.2	Magazijn beeldende vorming	1	16	16	Tussen beide lokalen in
5.3	Lokaal Handvaardigheid en CKV	2	80	160	2x figuurzaag, 2x boormachine, soldeertafel 3 punten, werkbanken, kastenwand, wastrog
5.4	Oven keramiek	1	4	4	Oven = 80 x 80 cm; 1,5 m hoog; tussen beide lokalen hv
5.5	Magazijn	1	16	16	Tussen beide lokalen in
5.6	Opbergen werkstukken	2	4	8	Tussen de lokalen BV en ook tussen de lokalen HV en CKV
5.7	Muzieklokaal 1	1	65	65	Box - in - box; muziekinstrumenten in het lokaal
5.8	Muzieklokaal 2	1	85	85	Box-in-box; muzieklokaal = podium (voorbeeld VO-school Twickel)
5.9	Magazijn muziek	2	6	12	Per lokaal één magazijn; voor bladmuziek etc
5.10	Studio, vanuit lokalen bereikbaar	1	12	12	
5.11	Studio's muziek	2	8	16	Zicht vanuit lokaal en enkel te bereiken via lokaal

Onderwijsdomeinen Bovenbouw vmbo tl en basis kader, mavo (jaar 3, 4)			2.666 m2	
	aantal	m2 nvo	totaal m2 nvo	
6.	Theorie vmbo tl, bk: talen, gamma, wiskunde		405	
6.1	Lokalen talen	3	53	159
6.2	Lokalen gamma	2	53	106
6.3	Lokalen wiskunde	2	53	106
6.4	Spreekkamer	0	14	
6.5	Kluisjes	4	7	28 voor 270 lln
6.6	Magazijn	2	3	6 Voor lesmateriaal
7.	Zorg & Welzijn (Z&W)		382	127 leerlingen + 20 lln D&P 4 uur per week
7.1	Instructieruimte	2	48	96 voor max 24 lln, ook voor zelfstandig werken
7.2	Keuken	1	120	120 Ruimte voor 24 lln, 12 kookunits
7.3	Spoelkeuken	1	8	8 Onderdeel van keuken; met industriële vaatwasser
7.4	Koelmagazijn	1	10	10 Food, grenzend aan keuken
7.5	Droogmagazijn	1	10	10 Non-food
7.6	Leeromgeving jonge kind	1	20	20 Voorzien met pantry en magnetron; commode, babybedje, badje (4 leerlingen)
7.7	Leeromgeving ouderen/ziekenhuis	1	24	24 2 bedden, pantry, rolstoeldraaipunt en stoel met fietslabirint (4 leerlingen)
7.8	Wasruimte	1	24	24 2 wasmachines, 2 drogers, strijkmachine, warm- en koud water, opbergruimte (4 leerlingen)
7.9	Salon uiterlijke verzorging: kapsalon	1	20	20 ruimte voor 3 wasbakken; 3 kaptafels, ook ruimte voor kapperskarren
7.10	Salon uiterlijke verzorging: schoonheid	1	30	30 3 behandelstoelen. Pantry tussen beide salons
7.11	Magazijnen Z&W	2	10	20 Rolstoelen, rollator, andere hulpmiddelen
8	Economie & Ondernemen (E&O)		304	85 leerlingen + 20 D&P 4 uur D&P
8.1	Multifunctionele leeromgeving	1	200	200 Winkels - fotografie - logistiek - plek voor instructie en voor werken met laptop
8.2	Etalage	1	24	24 Naar buitenzijde, onderdeel van mf-leeromgeving
8.3	Winkel	1	24	24 Onderdeel van mf-leeromgeving
8.4	Magazijn logistiek	1	26	26 Afscheiding mobiel; kan groter en kleiner
8.5	Magazijn	1	30	30
9.	Gezamenlijke voorzieningen Z&W / E&O / D&P		154	
9.2	Werkplek docenten	1	35	35 5 werkplekken
9.1	Restaurant	1	60	60 Voor oefenen met tafel dekken; ook voor instructie (bereikbaar voor andere vakken)
9.3	Lokaal D&P	1	53	53 grenzend aan E&O. gebruik magazijnen van E&O en Z&W
9.4	Magazijn voor toetsen	1	6	6 Voor de 3 profielen samen; afsluitbaar

10.	Bouw, Wonen en Interieur (BWI)			371	Totaal 96 leerlingen (samen met PIE)
10.1	Werkplaats hout	1	100	100	Assembleren
10.3	Machinale houtbewerking	1	120	120	Met cirkelzaag, van diktebank, boormachines
10.4	Werkplaats metselen en timmeren	1	50	50	
10.5	Buiten stelruimte	1	0	0	Onder een overkapping en uit de wind
10.6	Werkplaats schilderen	1	42	42	Met wastrog
10.7	Plek docent	1	4	4	Bordes voor docent
10.8	Magazijn BWI - houtstek	1	20	20	Geschakeld aan machinale houtbewerking
10.9	Magazijn	1	20	20	
10.10	Kleedruimte jongens met kluisjes	1	15	15	
11.	Producenten Installeren en Energie (PIE)			521	Totaal 96 leerlingen (samen met BWI) + 20 lln D&P (4 uur per week)
11.1	Werkomgeving constructie	1	150	150	Met wastrog
11.2	Werkomgeving machines	1	120	120	
11.3	Werkomgeving installaties	1	120	120	
11.4	Lascabines	4	8	32	
11.5	Slijpcabine	1	10	10	
11.6	Besturen en automatiseren	1	30	30	maximaal 10 leerlingen; aansluiten elektra, pneumatiek
11.7	Plek docent	1	4	4	Bordes voor docent
11.8	Magazijn PIE	2	20	40	waarvan 1 lang en smal voor staal/metalen etc.
11.9	Kleedruimte jongens met kluisjes	1	15	15	
12.	Gezamenlijke voorzieningen PIE / BWI			146	
12.1	Instructielokaal	1	45	45	Flexibele wand tussen Instructie en CAD. Ook voor dagstart, diplomauitreiking, CSPE's
12.2	CAD-computerwerkplek	1	45	45	
12.3	Ruimte CNC-machines, lasersnijder	1	16	16	Aan CAD-computerwerkplek
12.4	Werkplek docenten	1	18	18	
12.5	Kleedruimte meisjes met kluisjes	1	14	14	
12.6	Magazijn voor toetsen	1	8	8	Afsluitbaar
13.	Ontwerpen, onderzoeken en maken			383	
13.1	Ontwerp- en onderzoeksstudio O&O	1	110	110	Groepswerk - ontwerpproces; 2 groepen
13.2	Theorielokaal	1	53	53	Te verbinden met Ontwerp- en onderzoeksstudio O&O met een schuifwand
13.3	Groepsruimte N&T	1	80	80	
13.4	Werkplaats	2	60	120	Aan elkaar gekoppeld via een schuifwand
13.5	Magazijn	2	10	20	1 voor O&O, 1 voor N&T

Algemene voorzieningen en ondersteunende diensten			1.178 m2	
	aantal	m2 nvo	totaal m2 nvo	
14.	Entree en aula		930	
14.1	Hoofdentree	1	20	Voor leerlingen, bezoekers en medewerkers
14.2	Goederenentree	1	6	Bereikbaar voor vrachtwagens; gescheiden logistiek
14.3	Receptie met baliefunctie en conciërge	1	30	Bij entree en 4 werkplekken
14.4	Leerlingenadministratie en applicatiebeheer - backoffice	1	16	2 werkplekken
14.5	Kleine werkplaats technische ondersteuning	1	16	Met bureau en werkbank
14.6	EHBO - BHV ruimte, tevens kolf- en rustruimte	3	8	Bij conciërge en rustig gelegen - met ligbed. Waarvan één met kleine pantry, koelkast en waterpunt
14.7	Bureau leerlingenzorg (BLZ)	1	16	Bij conciërge/ binnenkomst; kantoor 2 werkplekken ; gekoppeld mediathèque
14.8	Ruimte leerlingen BLZ	1	30	Gekoppeld aan mediathèque, rechtstreeks verbonden met BLZ
14.9	Aula incl podium	1	630	Gedifferentieerde ruimte - opdelen in deel rustig en deel rumoerig
14.10	Leerlingenlounge	1	40	Prikkelarmere pauzeruimte en plek voor jongerenwerk
14.11	Berging bij aula (schoonmaak)	1	4	
14.12	Berging bij aula (algemeen)	1	24	
14.13	Keuken met uitgifte	1	24	
14.14	Berging bij keuken met koelcel	1	6	
14.15	Kluisjes leerlingen	2	10	Voor 200 leerlingen
14.16	Reproruimte	1	24	Met opslag kantoorartikelen
15.	Studiehuis		248	
15.1	Mediathèque	1	140	Ook voor boeken, voor alle leerlingen; met multifunctional/printer
15.2	Computerlokaal - informatica	1	66	Te combineren met mediathèque middels flexwand; één scherm per leerling; ook digitaal toetslokaal
15.3	Magazijn computerlokaal	1	4	Bij het computerlokaal is een magazijn
15.4	Decanaat	1	24	3 werkplekken en nabij spreekkamer
15.5	Spreekkamer	1	14	
Leerlingenzorg en ondersteuning			189 m2	
	aantal	m2 nvo	totaal m2 nvo	
16.	Ondersteuningsplein		189	
16.1	Coachpunt leerlingen	1	53	Opvang leerlingen; incl 2 werkplekken ; met divider/ hoeken creëren; aan huiskamer en spreekkamer
16.2	Huiskamer coachpunt	1	30	Ruimte om te ontprikken; met bank, dartbord
16.3	Orthopedagoog	1	14	1 werkplek en kleine overlegsetting (2-4 personen)
16.4	Counselling	1	18	2 werkplek en kleine overlegsetting (2-4 personen)
16.5	Co-teacher	2	16	2 werkplekken
16.6	Kluisjes	12	-	uit bruto - netto
16.7	Spreekkamer	3	14	Waarvan één gekoppeld aan coachpunt voor o.a. inhalen van toetsen

Medewerkers en facilitair			761	
	aantal	m2 nvo	totaal m2 nvo	
17.	ICT		52	
17.1	ICT servicedesk	1	22	balie, 2 werkplekken en werkbankje voor reparatie laptops
17.2	Coordinator ICT en systeembeheer	1	16	2 werkplekken
17.3	Magazijn ICT	1	14	
18.	Werkomgeving en teamkamer		478	
18.1	Rector	1	20	1 werkplek met overlegsetting 6 personen
18.2	Teamleider	4	10	1 werkplek met overlegsetting
18.3	Leerlingencoördinator havo-vwo en vmbo	2	16	2 werkplekken met overlegsetting; hv bij teamleiders hv - vmbo bij teamleider vmbo
18.4	Examensecretariaat	1	12	2 werkplekken
18.5	Bestuurs- en directiesecretariaat	1	12	2 werkplekken
18.6	Bestuurssecretaris en hoofd financiën	1	16	2 werkplekken
18.7	Financiële administratie	1	16	2 werkplekken
18.8	Hoofd HR, HR adviseur en personeelsadministratie	1	24	3 werkplekken
18.9	Coördinator facilitair	1	8	1 werkplek
18.10	Onderwijs & kwaliteit en communicatie	1	16	2 werkplekken
18.11	Vertrouwenspersoon & PO-VO coördinator	1	10	1 werkplek met overlegsetting
18.12	Roostermaker	1	16	2 werkplekken
18.13	Spreekkamer	5	14	
18.14	Vergaderruimte	1	24	Voor 8-10 personen
18.15	Magazijn	1	6	Opslag materialen
18.16	Magazijn met kluis	1	4	
18.17	Teamkamer	1	100	Met pantry; opwarmen soep, koffie, thee, vaatwasser. Ruimte voor uitstallen klein buffet met fruit
18.18	Werkruimte personeel	1	30	6 flexwerkplekken
18.19	Garderobe personeel	1	12	
18.20	Kluisjes personeel	1	10	Geschakeld aan garderobe
19.	Facilitair		231	
19.1	Berging leermiddelen	1	20	
19.2	Algemene berging	1	35	
19.3	Toiletten leerlingen	75	1,5	Verspreid door het gebouw
19.4	Toiletten personeel bij personeelsruimte	6	2	
19.5	Toiletten personeel door gebouw	8	2	
19.6	MIVA toilet met douche	1	6	Begane grond
19.7	MIVA toilet (tevens voor personeel)	2	4	Op eerste en tweede verdieping
19.8	Serverruimte	3	3	Nabij werkruimte ICT - incl. patchkasten; per verdieping 1
19.9	Schoonmaakkasten	3	4	minimaal 1 per verdieping
19.10	Lift			uit bruto-netto

	totaal m2 nvo
Onderwijsdomein Onderbouw theorie (jaar 1 en 2; 3 voor havo-vwo)	911 m2
Onderwijsdomein Bovenbouw havo, vwo (vanaf 4e jaar)	643 m2
Onderwijsdomein OB en BB science en creatieve vakken	1.210 m2
Onderwijsdomeinen Bovenbouw vmbo tl en basis kader, mavo (jaar 3, 4)	2.666 m2
Algemene voorzieningen en ondersteunende diensten	1.178 m2
Leerlingenzorg en ondersteuning	189 m2
Medewerkers facilitair	761 m2
TOTAAL IN NVO (M2)	7.558 m2
Bruto-nettofactor	1,38
TOTAAL BVO (IN M2)	10.429 m2
NORMATIEF (IN M2 BVO)	10.425
VERSCHIL (IN M2 BVO)	(4)

7 Buitenruimte

Buitenruimte: een fijne en veilige plek om te zijn

De buitenruimte van De Waerdenborch wordt een fijne plek waar leerlingen kunnen ontspannen, bewegen, ontmoeten en ontdekken. Denk aan een groen, overzichtelijk terrein waar leerlingen in de pauze kunnen chillen met vrienden, een potje tafeltennis kunnen spelen of sporten en bewegen in bijvoorbeeld een outdoor fitnesshoek of op een pannaveld.

Er komt één buitenruimte. Dat zorgt voor rust, overzicht en gezelligheid. Vanaf de hoofdentree en de werkplek van de conciërge is er goed zicht op het plein, zodat het veilig en overzichtelijk blijft.

Voor ieder wat wils

De buitenruimte krijgt verschillende zones:

- **Actief:** met ruimte om te bewegen, zoals een beweegroute, sportveldjes en een outdoor fitnessplek.
- **Rustig:** zitplekken in de schaduw of uit de wind, waar je even kunt bijkomen of een praatje kunt maken.
- **Groen:** met gras, bomen en planten die zorgen voor een fijne sfeer én bijdragen aan een gezonde omgeving.

Er komt ook een klein buitentheater waar leerlingen kunnen optreden, presenteren of samenkomen voor vieringen. De aula grenst direct aan het plein, zodat binnen en buiten mooi in elkaar overlopen.

Buiten als verlengde van de onderwijsruimte

De buitenruimte wordt incidenteel ook gebruikt voor lessen. Denk aan vakken zoals biologie en aardrijkskunde waarbij leerlingen watermonsters nemen bij de vijver, of techniek, waar leerlingen buiten aan constructies werken.

Buitenruimte nodigt uit tot bewegen en sporten

Een deel van de buitenruimte wordt ingericht om actief bewegen en sport te stimuleren. Er is een beweegroute en er is een outdoor fitnessplek voor kracht- en conditietraining. De bestrating kan dubbel gebruikt worden door bijvoorbeeld te markeren met sprint- en hardlooppafstanden. Deze elementen maken het mogelijk om zowel tijdens lessen als in vrije tijd sportieve uitdagingen aan te gaan.

Slimme inrichting voor fietsen en verkeer

Voor de verkeersveiligheid worden de verkeersstromen van auto's, fietsen en voetgangers gescheiden. De buitenruimte en routes zijn goed verlicht en zichtbaar vanaf de school. Er komt een ruime fietsenstalling met fietsnietjes voor:

- 'gewone' fietsen
- fietsen met kratten of brede sturen
- elektrische fietsen en fatbikes
- scooters

Het stallen van fietsen en scooters wordt integraal meegenomen in het verkeerskundig ontwerp. Om de kleinschaligheid ook bij het fietsparkeren te behouden, kan gedacht worden aan het scheiden van fietsenstallingen voor de onderbouw en voor de bovenbouw. Voor medewerkers is er een aparte, overdekte fietsenstalling.

Opslag en afval

Aan de rand van het terrein komt een containerpark met een aparte toegang, zodat afval makkelijk en veilig kan worden afgevoerd. Daarnaast is er een buitenberging met twee delen:

- één voor sport- en spelmateriaal zoals ballen en rackets
- één voor tuingereedschap en onderhoudsspullen

De berging krijgt een uitstraling die past bij het gebouw, bijvoorbeeld met houten latten of klimplanten, en is wind- en waterdicht.

Zichtbaarheid en verbinding

Aan de gevel komt een groot digitaal scherm waarop informatie over de school te zien is: van Open Dagen tot leuke projecten en evenementen. Zo blijft de school ook zichtbaar en verbonden met de buurt.

Inclusieve buitenruimte

De buitenruimte is toegankelijk en rolstoelvriendelijk, zodat ook leerlingen met een beperking veilig en zelfstandig buiten kunnen pauzeren en waar gewenst kunnen deelnemen aan activiteiten. Dit betekent dat de verschillende plekken bereikt kunnen worden via vlakke, goed verharde paden met voldoende breedte, geleidelijke overgangen zonder obstakels en ruime manoeuvreerruimte bij sport- en speelvoorzieningen. Daarnaast worden zitplekken en schaduwzones strategisch geplaatst, zodat iedereen comfortabel kan verblijven. Eventuele sportelementen, zoals beweegroutes of fitnessplekken, krijgen aangepaste varianten of extra ondersteuning om inclusief gebruik te waarborgen.

Uitdagen tot bewegen

Groen
Natuurlijk
Voedselbos

Bijlagen

SEPARAAT BIJGEVOEGD

BIJLAGE A | RUIMTEPROGRAMMA

BIJLAGE B | MOODBOARDS